

Da statsråd Ulrik Olsen spilt stor politisk komedie.

AP.organet Tidens Krav har fortalt eventyr om at statsråder sin tid førte an i kampen mot administrasjonsstyret hvor han var edlem.

Rådets formann, Helge Grønstad sier at Ulrik Olsen var «meget aimabel medarbeider» i administrasjonsstyret.

Ulrik Olsen torde ikke takke byråsjef Grønstad og kriminalsjef Sveen mens de var i Kristiansund.

Men i Oslo spanderte han en overdådig middag på Bristol og tolket Kristiansunds takk.

En uke etter ga han på nytt middag i Stortingsmannspensjonatet.

Det er tydelig at vi befinner oss i det hektiske oppløp til høstens kommunevalg. Avisene renner over av beretninger om alle fordelene ved de partier som de selv representerer, mens de til samme tid øser edder- og galdefylte beskyldninger ut over motstanderne. Alle peser seg fram mot det ettertraktede mål. Det er intet som lenger heter hensyn. Selv ikke hensyn til det sanne og faktiske. Alt er tillatt. Målet helliger midlene.

Slikt kaller en på godt norsk for demokrati. Nettopp den slags framferd er det som danner kriteriet på at vi lever i et «fritt» samfunn, der enhver kan «tenke, tale og skrive som han vil». Og den friheten må også utnyttes. Stemmesedlene er dyrebare verdipapirer. Det gjelder å skaffe seg flest mulig av dem — uansett hva og hvilket. Selv om det skal skje ved skinnbarlig løgn. Demokratiet som sådant gir absolusjon for alt. Fine fornemmelser får en legge igjen hjemme.

Selv om det «lørdagsfrieri» som går forut for et valg, er av den motbydeligste sorten, så gir det allikevel visse sjanser. Der hvor forståelsen for samfunnsforvaltningen jevnt over ikke hever seg over sauementalitetens nivå, der vil det bestandig være muligheter for den djerpe og hensynsløse pågåenhet til å få snøret i bonn! Det vil aldri mangle på dem som lar seg dære av øyeblikkets fagre og sødme-fylte ord til å innlate seg på en fire-årig, uoppslitelig kjærlighetsforbindelse.

Og den hevdvundne, demokratiske ensrettethet legger også alt ytterst vel tilrette for en god jakt. De små firkantede stemmesedlene gjør alle så velsignet likeverdige. Det spørres ikke om kjøen eller samfunnsstilling, om rikdom eller fattigdom, om klokskap eller vettløshet, om klarsyn eller blindhet. I himlen og i valgunnen blir alle like. Og i kraft av tåpeligheten — den mest utbredte egenskap i verden, blir det gjerne også fra denne leir — tåpelighetens og godtroenhetens — at man kan notere seg de største fangstene.

Det falt meg en avis i hånden forleden dag. En avis som satte meg henvend 20 år tilbake i tiden. Det var AP-avisen «Tidens Krav» i Kristiansund, som den 1. septbr. lager et sant dommedagsleven med valgbasunen i anledning av den forestående oppmarsj. I og for seg er selvsagt dette en rent lokal foreteelse som forsåvidt også bare har krav på stedlig interesse. Men på den andre siden er det opplegg som bladet kommer med, av den art at det nok også tåler å sees mot en mere generell bakgrunn. Opplegget er nemlig i høyeste grad symptomatisk for den sannhet — for å si det med en liten omskrivning — at aldri blir det løyet så meget som før, under og etter et valg!

I FORBINDELSE MED DEN NE ARTIKKEL FINNER VI AT DET ET PÅ SIN PLESS Å GJØRE OPPMERKSOM PÅ AT KRISTIANSUNDS GJELDSMASSE I 1932, DA BYEN BLE SATT UNDER ADMINISTRASJON VAR CA. 14 MILL. KRONER. DEN VAR INNTIL DA REDUSERT FRA CA. 24 MILL. KRONER I 1926.

DA ADMINISTRASJONEN

klarte å trylle fram — på tross av den administrasjon som dette flertall hadde vært med å trekke inn over sitt og sine bysfellers hoder. — Det er ingen grenser for hvor stortartet klokt og handledyktig det ble manøvrert fra A-partiets side for å omgå og unngå de skumle planer som søktes realisert av det forferdelige uhyre som het Administrasjonsstyret. Alt som var rett og riktig og som førte til held og framgang, ble gjort av A-partiets bystyreflertall under en genial og overlegen ordfører, mens alt som galt og vrangt var, måtte tilskrives et hatefylt, ondskapet og uduelig administrasjonsstyre. Spesielt er det administrasjonstyrets formann som må holde for. Han hadde angivelig bare en tanke: den å knuse og knase Kristiansund kom-

URIK OLSEN

I dag skriver «Tidens Krav» statsråd Ulrik Olsen æren for byen i 1935 oppnådde en bedre gjeldsordning enn nesten noen annen forgjeldet hadde.

Jeg glemmer ikke Ulrik Olsen denne aurbærkrans. Han trenger de kanskje.

At han var en bitter og uforsonlig motstander av Adm.styret — holder ikke stikk. Innen styret ar han en meget aimabel medarbeider. At han en og annen angan prøvte å «lure» oss ande, javel, — det hendte nok, men det tok vi ikke så alvorlig. Vi andre var ikke så ukjente med det som kalles politisk taktikk, at vi ikke forstod at han kunne ha det vanskelig og at han måtte gjøre visse anstrengelser for ikke å «miste sitt ansikt».

Ulrik Olsen ville i dag som kommunalminister sikkert ved å se igjennom sitt departements arkiv kunne finne avgjørende bevis for at Adm.styret ville kunne nådd lengere enn det gjorde med hensyn til rensningen av byens næringsliv — om ikke A-partiet og dets avisorgan «Tidens Krav» hadde gjort alt de evnet for å forpurre mulighetene.

Jeg tror «Tidens Krav» gjør en stor tjeneste om den uttalelsen om den til alminnelig utdeling trykkes opp igjen i sin helhet Adm.styrets beretning fra våren 1934. Et slikt tiltak ville

Begivenhetene i 1940 ga fritt spillerom for de britiske kontaktmenn

Vi belyser forholdet ved et graverende eksempel fra en av våre kystbyer

Danelsensaken endte med full frifinnelse, og de alvorlige påstandene om spionasje for en fremmed makt måtte frafalles på grunn av manglende beviser. Saken har med andre ord vært fremmet på et temmelig løst grunnlag av mistanke, og er et godt bevis på myndighetenes nervøse reaksjoner når det gjelder forholdet til fremmede stormakter.

Saken reiser imidlertid spørsmålet om myndighetene står like aktpågivne når det gjelder spionasjefaren som truer oss fra andre makter. En hver norsk statsborger som trer inn i en fremmed makts spionasjetjeneste, er etter lovens bokstav å betrakte som landsforreder. Det er imidlertid tegn som tyder på at myndighetene i visse tilfelle vurderer spørsmålet på et annet grunnlag enn norsk lov, et forhold som i seg selv er for alvorlig til ikke å bli offentlig belyst.

Vi tillater oss i denne forbindelse å trekke fram et eksakt bevis på hvor-

dan en nordmann kan stille seg i en fremmed stormakts hemmelige tjeneste uten å rammes av lovens konsekvenser, — når det bare er den rette stormakt han har ytet sine tjenester.

Det gjelder en mann i en av våre kystbyer. I februar—mars 1940 fikk vedkommende besøk av 2 engelskmenn, som ble boende hos ham i kortere tid. Dette vakte selv

— Fortsettes side 3 —

Nå er skattseddelen kommet

Nå har vel de fleste fått sin skattseddel og vil av den kunne fastslå at de blir fattigere for hver dag som går. Men her skal man være oppmerksom på, at det er en form for folkeflertall som har villet ha det slik og da får man rette ankene like meget mot seg selv som mot dem, som turer fram etter velferdsstatens prinsipper, som alltid vil være dyre å gjennomføre.

Når vi taler om elendigheten, kan det ha sin interesse å nevne hvorledes det hjemskete Finnland ser på problemene. Bare et eksempel: Ifølge en bestemmelse av 1 år behøver ingen lenger å oppgi eller betale skatt av bankinnskudd. Dette skal foreløpig gjelde i fem år.

Tenk, om vi kunne komme så langt, at folk ville spare og finne at det lønnet seg! Og tenk, om Staten, det store uhyre, ville erkjenne at sparsomhet er en dyd! Vi har tidligere anbefalt våre politikere å reise til Finnland for å lære innsats. Vi gjentar dette råd og ber dem også å ofre studiet av sparingen litt oppmerksomhet. — Det kunne trenges.

Står Acheson for fall?

Etter den forandring som nå har funnet sted i det amerikanske forsvarsdepartement, er utenriksminister Acheson's navn atter kommet i forgrunnen — med hensyn til om det nå er hans tur til å gå.

På autoritativt hold, regner en med at det ikke vil komme til å skje noen forandringer i USA's politikk om Marshall så seg nødt til å gå, et annet spørsmål er om det kommer til å skje en forandring, hvis Acheson må gå.

Det er kjent, at det utelukkende har vært på grunn av lojalitet mot Acheson at Truman ikke har vært innstillet på å akseptere en eventuell avskjedssøknad fra Acheson, så lenge denne befant seg i skuddlinjen. Men hvis Acheson derimot fikk anledning til å gå med æren i behold, vil saken for Truman ta seg litt annerledes ut.

Fru Ella Anker

lig interesse. Men på den andre siden er det opplegg som bladet kommer med, av den art at det nok også tåler å sees mot en mere konsekvent grunn. Opplegget er nemlig i høyeste grad symptomatisk for den sannhet — for å si det med en liten omskrivning — at aldri blir det løyet så meget som før, under og etter et valg!

Det later til at visse kretser i Kristiansund

på mange måter daterer tilværelsen fra «den gang da byen var under administrasjon». Administrasjonen av Storhavets by har åpenbart vært følt som en kommunal forsmeldelse som det rådende A-partiet aldri et øyeblikk har kunnet glemme, og som det har hatt ytterst vanskelig for å la bli sittende på seg. I erkjennelse av at angrepet er det beste forsvar har nemlig Kristiansund Arbeiderparti søkt å blande kortene på en slik måte at det skulle se ut som om partiet for det første var ganske uten skyld i den kommunale ytmøydelse, og dernest at det helt og holdent var dette samme parti som klarte å hale i land de fordeler som administrasjonen resulterte i.

Det er disse samme toner som man finner igjen i den valgmelodi som «Tidens Krav» nå lirer av seg. Under en seks-spaltet overskrift om «Kristiansund under departementsdikturet» leverer bladet en hel side

GJELDSSMASSE I 1932, DA BYEN BLE SATT UNDER ADMINISTRASJON VAR CA. 14 MILL. KRONER. DEN VAR INNTIL DA REDUSERT FRA CA. 24 MILL. KRONER I 1926.

DA ADMINISTRASJONEN BLE OPPHEVET I 1935 HADDE STYRET VED SIN FORMANN, BYRÅSJEF HELGE GRØNSTAD, FÅTT BYENS GJELD NED TIL 3 MILL. KRONER.

FOR DETTE VAR DET ULRIK OLSEN TAKKET GRØNSTAD OG SVEEN. HAN KUNNE IKKE GJØRE DETTE I KRISTIANSUND. HAN MATTE HELT TIL OSLO FOR Å LAGE TO OVERDADIGE MIDDAGER.

med forvrøvlet snakk om A-partiets seirrike kamp mot landets lovlige ledelse, og om de fulløydige resultater som det samme partis bystyreflertall

ret. Alt som var rett og riktig og som førte til held og framgang, ble gjort av A-partiets bystyreflertall under en genial og overlegen ordfører, mens alt som galt og vrangt var, måtte tilskrives et hatefylt, ondskapsfullt og uduelig administrasjonsstyrer. Spesielt er det administrasjonstyrets formann som må holde for. Han hadde angivelig bare en tanke: den å knuse og knase Kristiansund kommune ned i støvet og søke å gjøre tilværelsen til et helvete for dens innbyggere. Motstykket er den edle ordfører — den nåværende kommunalminister — den drevne og intense statsmannsskikkelse, mannen som kullkastet alle renker og som til sist — han, og han alene — sikret byen en gjeldsordning av uvanlige dimensjoner, og som derigjennom gjenreiste den gamle kommune og skapte den en framtid. Lovet være vår store «fører», Ulrik Olsen, sier «Tidens Krav». Stem på ham og på oss. Vi greide manøvreringen da værst det brøt. Vi er noen pokkers til karer!

Er resultatet av de russiske høstmanøvrer avgjørende om det blir krig i 1952?

Soldater og krigsmateriell som en stadig strøm fra Sovjet-Samveldet til Øst-Tyskland

Privat til «8. Mai» fra Bonn.

Den sjette russiske arme, som er bedre bevæpnet og utdannet enn noen sinne står nå i Øst-Tyskland. Armeen skal innlede årets høstmanøvrer. Et stort antall fly er overført fra Sovjet. Blant allerte offiserer mener en at resultatet av manøvrene vil kunne gi svaret på spørsmålet om det vil bli krig eller ikke i 1952.

Nye avdelinger og nytt krigsmateriell kommer som en stadig strøm fra Sovjet-Samveldet til Øst-Tyskland. Noe tall over de russiske forsterkninger kan en på det nåværende tidspunkt ikke oppgi, men en rekner med at russerne har omlag 1000 nye raketfly av typen MIG, og en hel del tomotors reaksjonsdrevne bombefly i Øst-Tyskland.

På allert hold er en av den oppfatning, at russerne ikke lenger forsøker å bibeholde sin overlegenhet med hensyn til store makstyrker.

Med hensyn til reisen av byens næringsliv — om ikke A-partiet og dets avisorgan «Tidens Krav» hadde gjort alt de evnet for å forpurre mulighetene. Jeg tror «Tidens Krav» gjorde sin kommune en god gjerning om den til alminnelig utdelling trykte opp igjen i sin helhet Adm.styrets beretning fra våren 1934. Et slikt tiltak ville kunne gi byens innvånere et ganske annet virkelighetsnært inntrykk enn det valgagn som det nå forsøkes med.

Skriver o.r.sakfører Helge Grønstad i denne artikkel.

Vel — sannheten bør en ikke nettopp søke i valgagitorisk svada.

Virkeligheten ser dessverre som oftest noe annerledes ut. Og så også her. Men ennå finnes det heldigvis dem som evner å skjelle mellom det som er faktisk og sant og det som er løgn og forbannet dikt. Jeg regner meg ubeskjeden nok som en av dem. Og jeg har kanskje også bedre for å gjøre det i dette tilfelle enn de fleste. Det var nemlig meg som var Administrasjonsstyrets formann i de tre årene da Kristiansund var satt under administrasjon etter gjeldsordningsloven. Og jeg kan i dag — som jeg så ofte måtte gjøre det før i tiden — fortelle «Tidens Krav» at bladet atter en gang beveger seg utenfor grensene for det virkelige og dokumentariske.

— Fortsettes side 5 —

Det er kjent, at det utelukkende har vært på grunn av lojalitet mot Acheson at Truman ikke har vært innstillet på å akseptere en eventuell avskjedssøknad fra Acheson, så lenge denne befant seg i skuddlinjen. Men hvis Acheson derimot fikk anledning til å gå med æren i behold, vil saken for Truman ta seg litt annerledes ut.

Denne mulighet synes nå å være inne, hevdes det i Washington, idet den personlige triumf Acheson kunne innregistrere på San Francisco-konferansen, vil sikkert legge plaster på såret som en avskjed som utenriksminister vil skaffe ham.

TITO SKALER!

Over hele verden går gledens budskap: Marskalk Tito har utbrakt en skål for kong Georg av England under et britisk flåtebesøk i Split.

Da den selvsamme marskalk ble spurt, om det kan ventes at jugoslaviske krigsskip kan ventes å ville besøke Malta eller England, svarte han lakonisk: Det er mulig at det vil skje i sin tid

Og så gleder alle små musene seg og tror at nå er den store kattepusen blitt fri for alle sine klør.

Men — i hans konsentrasjonsleirer vansmekter ennå mange, som ikke har villet bøye kne for den skålende diktator. Det affiserer selv sagt ikke hans norske beundrere, som ennå har sittende 141 politiske fanger bak piggråden, derav 76 på livstid.

Vi har tidligere anbefalt våre politikere å reise til Finland for å lære innsats. Vi gjentar dette råd og ber dem også å ofre studiet av sporingen litt oppmerksomhet. — Det kunne trenges.

Fru Ella Anker

Deres skriverier er MEGET skadelige og tåpelige. England venter at hver nordmann gjør sin «plikt», nemlig å slåss til sist nordmann for perfide Albion. Og dette gemene forrederi propaganderer De for.

SYND at redaktøren av «Norges Kvinner» ikke har ansvar og innsikt nok til å stagge Dem.

Les De Verdens Herrer og The Gentle Men, mine bøker om The British Gads, så kanskje ? noen sannheter kune demre for Dem.

Mirjam (Vogt) Norden.

Det er vel mange av oss som har fått sande, at krigen har kostet oss mere enn stakkars 12,000 kroner. Den har kostet frihetsberøvelse, tap av stilling, tap av helbred, tap av borgerlige rettigheter m. m., — mens andre soler seg i konjunkturfortjeneste og i dette forunderlige å «ha vunnet krigen». Vi skal dog ikke klage. Vi har et aktivum, som ingen av de andre kan ta fra oss: Den gode samvittighet. Og den er mere verd enn denne verdens mammon eller belønning med fylkesmanns- og andre stillinger.

Statsråd H. Ystgaard måtte tilbakekalle

I 1945 kom han med en rekke grove beskyldninger mot bonde Eystein Uthiem

I dag har han undersøkt forholdet — og kommer med en frivillig tilbakekallelse

Det ser nå ut til at fornuften sakte, men sikkert begynner å komme tilbake hos enkelte av de store angivere fra 1945.

Men de forskjellige erklæringer som nå finner fram til den lokale presse, er dessverre ikke noe godt skuddsmål for de som må supe i seg sine løgner fra den gang.

I bladet Nordtrøndelag og Inntrøndelag for 13. september finner vi følgende erklæring fra ingen ringere enn landbruksministeren i Nygaardsvold regjeringen, Hans Ystgaard, Sparbu.

ERKLÆRING.

Jeg undertegnede, fhv. statsråd Hans Ystgaard, Sparbu, framkom i skriv av 18. juli 1945 til Politimesteren i Inntrøndelag med en rekke beskyldninger mot herr Eystein Uthiem, Sparbu. Beskyldningene gjengir innholdet i en i London før frigjøringen mottatt rapport. De gikk ut på at herr Uthiem i 1940 medvirket til tysk beslaglegging av eiendommen Ystgaard i Sparbu, at han forsøkte å få min familie vekk fra gården for selv å få tak i eiendommen, at han ved henvendelse til Terboven forsøkte å få forhindre at det tyske beslag av eiendommen ble opphevet, samt at herr Uthiem gjorde anstrengelser for å komme meg og min familie tillivs.

Jeg er senere blitt fullt klar over

at nevnte rapport var uriktig, og at alle de beskyldninger jeg framkom med mot herr Uthiem i nevnte skriv var grunnløse. Jeg er nå også kjent med, at herr Uthiem i august 1940 ved henvendelse til tyske myndigheter i Oslo gikk positivt inn for å få opphevet beslagleggingen av eiendommen Ystgaard (jfr. Ulseths forklaring.)

Idet jeg herved tilbakekaller alle de beskyldninger jeg rettet mot hr. Eystein Uthiem i mitt skriv av 18. juli 1945 til Politimesteren, beklager jeg meget at disse beskyldninger ble framsatt, og gjør herved herr Uthiem en uforbeholden unnskyldning for min opptreden, idet rapportøren har lagt annen hensikt i hr. Uthiems besøk hos Det tyske

— Forts. side 3 —

Driver Oslo politi spionvirksomhet i private bedrifter?

Er Handelsdepartementet kjent med dette og blir politiets virksomhet utnyttet av departementet?

Hvorfor er ikke Brofoss kommet med sin bebudede redegjørelse?

Angiveri har vært stemplet som den mest avskyelige og foraktelige av alle krigsforbrytelser. Og enhver form for angiveri strider mot våre hevdvundne moralprinsipper og mot den rettsbevissthet vi så sterkt påberoper oss.

Derfor virker det som et dolkestikk i ryggen, når det norske handelsdepartement etablerer en slik form for etterretningstjeneste i fredstid. Alle tegn tyder nemlig på at Det Kongelige norske Handelsdepartement har utbygget et angiversystem for å innkretse sentralen for ulovlige valutatransaksjoner som sannsynligvis har sitt sete i Oslo.

Departementets valutakontrollarbeider med et fullt utbygget spionnett med hemmelige kontaktmenn og rapportører blant personalet i de firmaer og institusjoner som mistenkes for valutasvindel. Saken ble for en tid

siden berørt i Oslopresen. Det var «Dagbladet» som kom med denne bombe i forbindelse med Gudesaken. For bladet var det tilsynelatende en nyhet av sensasjonelt tilsnitt, men sakens dystre bakgrunn lå øyensynlig

for fjernt for bladets lettkjøpte journalistikk.

Dagbladets opplysninger er ikke dementert av Handelsdepartementet, og «Dagbladet» har ikke funnet det formålstjenlig å følge saken. Det eneste riktige ville være, at den eller de i Handelsdepartementet, som satt i gang spioneringen ble trukket til ansvar. Men under de nåværende politiske forhold i landet er vel dette formeget forlangt.

Det er i grunnen merkelig at noe slikt kan finne sted i et land som hevder å være en demokra-

— Fortsettes side 5 —

Nytt kvartal begynner 1. oktober.

HUSK BLADPENGENE

Kr. 16.00 pr. år — 4.00 pr. kvartal

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

Redaktør
Arvid B. Arntzen

Forretningsfører
Per Kvendbo

Utgitt av Interessentskapet 8. Mai

Kommunevalgene og vi

ETTERAT NOEN TUSENER av de politisk dømte har fått tilbake sine statsborgerlige rettigheter, deriblant stemmeretten, har det meldt seg et aktuelt spørsmål: På hvem og med hvem skal de stemme ved det anstundende kommunevalg?

Enkelte steder har de tidligere NS-folk med sin nyervervede stemmerett gjort sin innflytelse gjeldende allerede under nominasjonsmøtene og brakt inn på valglistene kvinner og menn, som vil gå inn for revisjon av det politiske rettsoppgjør og skaffe

de politisk dømte sosial oppreisning. I slike kretser er saken klar. Der må alle slutte opp om disse moralsk motige og gjennom systematisk kumulasjon gjøre sitt til at de blir valgt.

I de fleste byer og herreder har imidlertid de politisk dømte ikke hatt noe å si ved nominasjonene, og der er de henvist til å stille direkte spørsmål til de enkelte kandidater uansett parti, og hvor de kan oppnå bindende og åpne tilsagn, må de samle seg om disse personer, kumulere dem og eventuelt føre dem over fra den ene liste til den annen. På denne måte kan de gjøre sin innflytelse gjeldende og ha håp om å bringe noen moralsk uredde inn i kommune-styrene.

Hvor ingen av disse alternativer lar seg gjennomføre, er det lite gagn i å delta i kommunevalgene. Vel er det så at de fleste har en trang til å markere sitt standpunkt mot de samfunnsødeleggende krefter, hvor de enn befinner seg, og at de på den måte kan bli tungen på vekten i mange tilfeller, men så lenge ingen av de politiske partier har våget å ta våre livsbetingende problemer opp med åpen stillingtagen for oss, er det liten eller ingen grunn til å anstrenge seg og på den måte gjøre seg medansvarlig i det som skjer og som skaper stigende uro i alle kretser. Riktignok er det så at lokale forhold uten politisk tilsnitt kan gjøre seg gjeldende i enkelte bygder, og der får enhver handle etter sin samvittighet. Men det gagnar ikke våre felles mål og bidrar heller ikke til å hjelpe de titusener som fortsatt står utenfor i kraft av politikernes makt-språk.

Det er beklagelig at stortingsdebatten om det politiske rettsoppgjør ble utskutt til etter kommunevalgene, men det har vel sin årsak, skulle vi tro. Det ville utvilsomt ha klarnet begrepene og gitt en pekepind for vårt framtidige arbeide. Dermed er det altså ikke noe å gjøre, og vår oppgave blir da å samle kreftene om det kommende stortingsvalg, som ikke er så altfor langt borte. Inntil da må det ha skjedd en forandring enten til det bedre eller til det verre i mentaliteten hos «de rettfærdige» også her i landet, og da kan vi møte vel forberedt, enten det skal skje gjennom de eksisterende partier eller gjennom nydannelser, som synes å være på trap-pene både i og utenfor vår egen leir.

Danielsen

Den 8. september ble Per Daniel sen frikjent av Eidsivating lagmannsrett for tiltalen for spionasje.

Frikjenningen understreker sannheten i de gamle ordtak om at krukken går så lenge til vanns, at den kommer hankeløst hjem. Vår gamle bekjent, statsadvokat Dorenfeldt, har nå i så mange år svevet om-

trydelse plutselig spørsmål om bevis — faktiske bevis. Noe slikt hadde han ikke forutsett. Han grep til å fortelle de besynderligste historier om spionasje i sin alminnelighet, men var ikke i stand til å dokumentere noe nærmere om det spesielle tilfelle som forelå.

Per Danielsen ble frikjent. Enstemmig frikjent.

«Oversøm-meno!»

Der prächtige Keftenposten, alminnelig kjæder merket P. Chr. A., nærer psykologisk lett forståelige grunnviss anisomitet mot alt tyskiskelig nok også mot tyske denten. Det er naturligvis med ikke ublandede følelser han te tilbake på hvorledes hans storeager innen sportsjournalistikkenrgen Juve og Finn Amundsen f. ikke nølte med å dra til utle og melde seg til aktiv kamp, det gjalt, mens han selv ble sit, hjemme, lot seg forfremme av fryktelige «nazister» og til og ved egen hjelp klarte å bukke at av Grini etter bare et par u (!) opphold der, da tyskerne yensynlig i den reneste distraksjon plaserte ham i en flokk med gi idet han påberopte seg sitt bekkap med de virkelig store guttaen tyske olympiske verden. Det ved denne anledning en av tysk på Grini ytret de senere så beede ord: Sie sind ein prächtigerri, Herr A.! Hvoretter porten til eten ble slått opp på vidt gap for prächtige, mens medfangene, n enten ikke hadde eller også ikville på-rope seg liknende bekskaper, sto igjen bak piggrådend lange blikke. Mange av dem kler den dag i dag hans lille gjestetreden i frisk erindring, ja, de her også det pussige oppnavnet harvervet seg i de få dagene —

P. Chr. A. har ved flereledninger ikke lagt skjul på at i er besjelet av sterk ulyst mot e tyske (demokratiske, andre er cjo ikke tale om) idrettsmenn delt vinter-olympiaden, men da han ke dirigerer den internasjonaleolympia-komite, slik som det påst at han gjør med Presseforbundet må han bøye seg for forholdene i de nu engang er. I en ledende tikkell i sitt blad for 7. september-kapitulerer han denne saks forløg skriver tilslutt:

«Som vi alle husker vødet tyske svaret på den senere innbydelsen til lekene i Oslo n over strømmende i sine ord. De rket ikke godt i et tidligere okkurt land. Det står til tyskerne selv i i fortsettelsen både å velge lære og å finne en form for sin opptiden som virkelig gjør det mulit for den skyldfrie del av den tysk ungdom å kunne drive idrett også med norske idrettsmenn».

Vi får etter dette merlig håpe at de tyske idrettsmenn vil holde seg mest mulig i bakgrunnen, at de må tale minst mulig og eventuelt bare på engelsk eller i annet virkelig demokratisk språk, og at de for Guds skyld ikke datter seg til å vinne pokaler eller sette rekorder!

Og så må de selvstet ikke sende flere «overstrømmende» brev! Det var nå også et påfann! Men kanskje den stakkars brevsriver har vært i god tro, og har trodd at det så skulle være i olympisk korrespondanse med Oslo! Kanskje har han gransket arkivet etter olympiaden i Berlin 1936 og der kommet over det «noe overstrømmende» takkebrev som P. Chr. A. sendte ditned i anledning av den tyske okkurasjon han ble tildelt til minne om de gloriøse dager i Hitlers hovedstad og som takk for overstrømmende reportasje. Ja, hvem vet!

Dagbladet driver typisk amerikansk krigspropaganda

Endel glansbilledaktig søtsuppe — resten amerikansk skryt

Fest for tordenjagerne.

Sol, skingrende militærmusikk, pe-ne piker, flotte uniformer, kjempefly som landet på løpende bånd, — jo denne september-dagen var litt av en syttende mai på Sola og folk strøm met langveis fra for å se på stasen, mens hele den norske slekten til general Nordstad samlet seg for å gi ham et riktig rørende norsk velkommen. Generalen sto der litt brydd og sjenerert som en grånende college-boy, og prøvde å snakke pidginengelsk med jæderdialekt mens alt hva A-pakten kan stable på bena av filmkameraer plaget ham fra alle kanter. Fotografene nektet seg ingenting og flyttet både på generalen og hans gamle grandtanter akkurat som de ville — mens Eisenhower med et vennlig og faderlig smil moret seg over scenen og glemte å høre på Jens Christians lettlytende konversasjon.

Det var fetsstemning over de store folkemassene, men en og annen følte vel et visst vemod over at så mye fryktelig — må stelles i stand for krigens skyld.

For fryktelige er de nye tordenjagerne. De får verdenskrigens Stukas til å virke nesten fredelige i sammenlikning. Hver gang disse helvetesmaskinene jog tett over hodene våre, krøp vi sammen mens hvinet fra jetmotorene fikk blodet til å fryse i årene. Som forsvarsministeren sa, — la oss inderlig håpe at disse jagerne aldri skal bli brukt i krig. Og som Ike, meget klokt og riktig sa: — Dette burde vært traktorer, — hvis menneskene bare hadde vært litt klokere enn de er.

En tordenjager er teknikkens apsolute seier, i meningsløshetens, ikke menneskehetens tjeneste. Dens cockpit er som et levende nervesentrum som får flyet til å reagere på et tusen dels sekund i den svimlende farten over himmelen. Dens elektriske knapper skal et vanlig menneske holde seg langt unna og en får håpe at ingen norsk flyver setter seg ved spaken før etter et godt års utdannelse.

Det sis at en nysgjerrig mekaniker fikk lyst til å trykke på noen av knappene mens flyet sto fredelig inne i hangaren, han var heldig allerede med den første han fant: plastic-taket over cockpiten sa plutselig svupp og skvatt til side, setet han satt på ble slynget rett til værs, han smalt i hangarens betongtak og våknet temmelig forvirret på sykehuset et døgn senere. Men de fem amerikanske skyblazers, som ga sin eventyrlige oppvisning over Sola, mestret disse flyene som en cowboy mestrer hesten. — Det har neppe noen gang vært sett slikt flyvning over norsk område, i det ene sekundet feide flyenes røykhaler nesten jorda, i neste var de forsvunne. i skyene på sin nesten lodrette flukt mot høyden.

— Hva koster det å fly en times tid med en sånn maskin? spurte vi naivt en av de mange ekspertene.

— Det er ikke så farlig, sa han. — Flyet bruker omtrent 4000 liter paraffin i timen.

Så det er noe til primusser vi har fått å holde i gang.

Vi bringer her bilder av den «store begivenhet» da Sola ble innvidd — til hva?

Er det noen som fremdeles hevder at vi er et nasjonalt fritt folk? Til høyre står mannen som har fått i oppdrag å legge alt til rette. Han heter Dwight D. Eisenhower. Den «store» mannen som etter ordre breier seg i forgrunnen er forsvarsm. Hauge. Den 3. store figur som tross all amer. arvåkenhet er plassert bak det hele, er general Nordstad, mannen som prøvte å snakke pidginengelsk med jæderdialekt. Det heter seg nemlig at hans forfædres vugge engang har beveget seg sidelangs på de samme tuftene som en viss annen størrelse er blitt vugget til søvns — Torvald Øksnevad, som i disse dager figurerer som venstres store lys i Dagbladets spalter. — Det andre bilde forbigår vi i taushet.

Fullstendig stopp av all eksport til Argentina

Den norske utenrikspolitikk og dagspressen årsak til at vi har tapt et av våre største markeder.

På grunn av de skandinaviske lands regjeringers fiendtlige innstilling til styresettet i Argentina, er nærmest all handelssamkvem mellom disse land og Argentina opphørt. Dette spørsmål er imidlertid ikke blitt fremholdt på noen måte i norsk presse. Dette skyldes selv-sagt at de norske dagsaviser fremdeles ikke våger å gi uttrykk for egen mening når det gjelder Norges utenrikspolitikk.

Etter hva vi nå ser i svenske aviser viser det seg at situasjonen i Sverige er likedan som i Norge, at all eksport til Argentina er stoppet, idet det svenske utenriksdeparte-

ment meddeler at Argentina for øye blikket har nektet å motta alle an-søkninger om importlisens av varer fra Sverige.

«8. Mai» har i den anledning henvendt seg til et av landets største eksportfirmaer av klippfisk, og som i en menneskealder har drevet handel med de oversjøiske land, bl. a. Argentina, med spørsmål om det nå eksporteres noe klippfisk til det argentinske marked. Nei, får vi til svar, det er lange tider siden at en eksport til Argentina fant sted. Tilsynelatende er det våre priser som er avgjørende, men vi som har virkelig kjennskap til tingene må dessverre erkjenne, at det er vår statsstyrelse og den norske dagspresse ikke minst Dagbladets holdning, som er skyld i at vi idag har tapt et av våre største oversjøiske markeder.

Søster

Birgit Qvenild død

Etter et to måneders sykeleie er hun den 9. september død på Dia-konhjemmets sykehus i Oslo.

Birgit Qvenild var Røde Kors søster og arbeidet i mange år under forskjellig spesialisering i øre, nese- og hals-

satt igjennom, at hun og flere andre søstre fikk danne sin egen norske formasjon. Disse ble i 1944 først sendt til Finland, men ble senere satt inn ved grensen i Finnmark.

Kanskje er det ikke mange som husker hennes navn, men sikkert er det mangen såret soldat, norsk, tysk eller svensk, som husker den høye rolige

sannheten i de gamle ordtak om at krukken går så lenge til vanns, at den kommer tilbake hjem. Vår gamle bekjent, statsadvokat Dorenfeldt, har nå i så mange år svevet omkring i påtalemyndighetens himmel, at han i en uhyggelig grad har mistet kontakten med virkeligheten. I landssviksaker forløp jo alt så lekende lett. En trengte ikke å bry seg med bevisligheter, og kravene til de subjektive straffbarhetsbetingelser var fullstendig eliminert. For påtalemyndighetens folk var det bare å innkassere dommer på løpende bånd.

Krukken har imidlertid som sagt gått for lenge til vanns. Selv det at man overfor Per Danielsen benyttet seg av det merkelige amfibium som heter «landssviklagmannsrett», førte ikke fram. Statsadvokat Dorenfeldt hadde i sitt overmott over sett den viktige ting at det ikke lenger gjaldt et NS-medlem men en notorisk kommunist. — Og ut fra prinsippet om at retten ikke er ens for alle, ble det til statsadvokatens store for-

nasje i sin alminnelighet, men var ikke i stand til å dokumentere noe nærmere om det spesielle tilfelle som forelå.

Per Danielsen ble frikjent. — Enstemmig frikjent.

Og statsadvokat Dorenfeldt må finne seg i å fungere som skyteskive for en samlet presse — selv for Dagbladet.

Montro om han har lært noe av den ting at han har mistet hankene under den vanngang han i dette tilfelle har utsatt seg for? Eller akter mannen å drive spillet videre slik at han helt slår bunden ut på krukken?

Det er bebudet en del saker mot personer som har kritisert «rettsoppgjøret», og det er med delt at sakene vil komme for retten i løpet av inneværende høst. Det skal bli spennende å se om domstolene i disse tilfelle vil følge samme rettsprinsipper som i Danielsensaken. Men mest spennende vil det bli å se om statsadvokat Dorenfeldt fortsatt våger å neglisjere straffelovens minimumskrav til objektiv og subjektiv straffbarhet. Time will show!

han gransket arkivet etter oylpiaden i Berlin 1936 og der kom det over det «noe overstrømmende» takkebrev som P. Chr. A. sendte ditned i anledning av den tyske dekorasjon han ble tildelt til minne om de gloriøse dager i Hitlers hovedstad og som takk for overstrømmende reportasje. Ja, hvem vet! Med sine fargemettede ordblomster brakte det tanken hen på den kinesiske brevkunst. Men det er jo dog allikevel stor forskjell mellom å skrive til en Baldur von Schirach og hans medarbeidere — og å skrive til en demokratisk idrettskomite i Oslo! Det må selv tyske skiløpere kunne forstå.

Reminder .

Det er sagt:

Da Hitler 22. juni 1941 var så overmodig å angripe Russland, allierte Storbritannia, og i desember USA, seg med Stalin. De burde ha fortsatt sin egen krig, uten å hjelpe Russland, så kunne de to diktaturmakter ha slukt hverandre som ulvene hos Münchhausen. — Tyskland ble knekket, men Russland steg opp til den sterkeste makt i Europa. Nå vil vestmaktene gjenoppruste Vest-Tyskland til kamp mot Russland. — Hvilket sirkus!»

Johan Scharffenberg.

Husk kontingenten

Flyet bruker omtrent 4000 liter paraffin i timen.

Så det er noe til primusser vi har fått å holde i gang.

-ro.
i Dagbladet.

Nøytralistene organiserer seg

Den såkalte Nauhelmkredsen, som arbeider for at Tyskland skal inn ta en nøytral holdning mellom stormaktsblokkene, skal nå fremtre som politisk parti, melder et telegram fra Stuttgart. Partiet kommer til å danne tungen på vekten i en kommende forbundsdag, da det sammen med det sosialdemokratiske parti får majoriteten, hevder initiativtakeren, professor Noack. — Partiet vil imidlertid ikke samarbeide med sosialdemokratene, hvis ikke disse påny slipper fram de sosialister og fredsvenner, som de har trengt ut av ledelsen, sier Noack.

Og så får man se hva okkupasjonsmaktene nå sier. De ville for ganske få år siden, at Tyskland skulle bli et fredens jordbruksland, som skulle overlate industrien og krigen til de seirende, men nå trygler de om at Tyskland skal oppruste og rake kastanjene ut av ilden for dem!

Birgit Quenild var Røde Kors søster

Etter et to måneders sykeleie er hun den 9. september død på Dia-konhjemmets sykehus i Oslo.

Birgit Quenild var Røde Kors søster og arbeidet i mange år under forskjellige spesialister i øre, nese- og hals-sykdommer og hadde fra alle disse legene de beste skussmål som en dyktig og pålitelig sykepleierske.

Da krigen kom til Norge 9. 4. 1940 gikk hun ut i Norges forsvarskamp med den legen, hun dengang var ansatt hos, og ble i tjenesten så lenge de sårede trengte henne også etterat krigen var slutt 10. 6. 1940.

Birgit Quenild var trønder med alle artens gode og solide egenskaper. I mange år hadde hun vært aktivt med lem av NS før krigen kom, og for henne var det da naturlig å være trofast mot de ideene hun så lenge hadde vært besjelet av. Derfor gikk hun i 1940 inn i aktivt partiarbeid som fylkesleder for NSK i Sør-Trøndelag. — Men det ble snart bruk for henne i NSK Landsledelse i Oslo, hvor hun ble organisasjonsleder fra 1943.

Imidlertid var mange av hennes kamerater etterhvert dradd til østfronten, og søster Birgit ble urolig i det ensformige arbeid hjemme. Hun følte, at hennes faglige ferdigheter trengtes mer der ute. Hun har selv fortalt, at da en frontkjemper fra Trøndelag skulle ha uttalt ute ved fronten, at «kommer her virkelig norske søstre, da er sikkert søster Birgit med» — da orket hun ikke være hjemme lenger. Hun ville ikke innordnes under det tyske Røde Kors, men fikk

satt igjen, at hun og flere andre søstre fikk danne sin egen norske formasjon. Disse ble i 1944 først sendt til Finnland, men ble senere satt inn ved grensen i Finnmark.

Kanskje er det ikke mange som husker hennes navn, men sikkert er det mangen såret soldat, norsk, tysk eller russisk, som husker den høye rolige søsteren, som alltid var å finne, der det trengtes mest. Og for befolkningen i Finnmark, som gjerne søkte til Wehrmachts leger og fikk hjelp i sykdom og nød, for dem var det sikkert en stor trygghetsfølelse å bli pleiet av en søster som talte deres eget språk.

Søster Birgit ble kalt hjem til Landsledelsen våren 1945 og kom hjem umiddelbart før tyskernes kapitulasjon.

Hvordan fredens maktthavere og Røde Kors har lønnet dem, som av idealistiske grunner gikk ut i kampen for folk og land mot den overhengende fare, som de så klart truet, skal en ikke komme inn på her. Hvordan maktthaverne behandlet en fangen kvinne i den første redselstid, heller ikke. Søster Birgit mente som Røde Kors søster, at det var hennes plikt å «pleie venn som fiende i krig». Og i sitt politiske arbeid har hun alltid kjempet med blanke våpen.

Nå har hun for alltid lagt våpnene ned. Det kan for oss som sørger, se ut som om det er et nederlag. Men mon ikke likevel den dagen kan komme, da våre landsmenn vil forstå, at hun og hennes kamerater av begge kjønn hører til dem, som «burde hatt i gull sitt navn blant heltekull»?

Ragna Prag Magelssen.

Er det noen som tenker på fred?

Et område på omlag 2500 kvadratkilometer i den delen av den kanadiske prerieprovins Alberta, er blitt reservert for eksperimenter som nå utføres for å få rede på effektiviteten av forskjellige gassarter, opplyser direktøren for det kanadiske forsvarsdepartement dr. O. Soland under et besøk i London.

Dette er det første område som benyttes til slike eksperimenter av vestmaktene. På dette område er siden krigen, utallige eksperimenter blitt utført for å kunne finne muligheter for et effektivt forsvar mot kemisk krig.

Etter hva det opplyses på samme hold, er Kanadas krigføring i særlig grad innstillet på arktisk krigføring. Bl. a. har en uteksperimentert en syntetisk pels tillaget av nylon, som er godt skikket for soldater som skal operere i sterk kulde. Et annet problem som en er særlig oppmerksom på, er de forstyrrelser som den magnetiske pol har på radiosendingene. Dette problem er særlig aktuelt i Nord-Kanada.

Skinnende sølv uten puss

Skinnende sølv uten puss

Utenrikskrønikk

Zionismens skjebnetime

I Esters bok, 3,8 heter det: «Og Haman sa til kong Ahasverus: Her er et folk adspredt og fordelt blant folkene i alle ditt rikes landskaper, og dets lover er annerledes enn alt folkets. De gjør heller ikke etter kongens lover, og derfor er det ikke kongen nyttig å la det bli i ro»

Zionismens politiske rettningslinjer ble fastlagt i Baselerprogrammet av 1897. Dette program krevet et rettslig sikret hjem for det jødiske folk i Palestina, et krav som er blitt oppfylt etter den annen verdenskrig. Dette har medført at den zionistiske verdensbevegelse i dag politisk sett henger i luften, og selv den zionistiske verdenskonferanse, som nylig ble holdt i Jerusalem har ikke kunnet gi nye holdepunkter. Dette betyr ikke at den zionistiske bevegelse vil mangle oppgaver, for det er klart at staten Israel ikke på mange år vil kunne klare seg ved egen hjelp. De økonomiske bidrag fra jøder utenfor sta-

ten må økes betraktelig og propagandaen for øket innvandring fra de vestlige demokratier vil bli fortsatt samtidig som det gjøres forsøk på å få jødene bak jernteppet ut av despotienes klør. — Utbredelsen av kjennskapet til hebraisk språk og kultur vil også bli oppmuntret på alle måter, men spørsmålet om bevegelsens ideinnhold er ikke løst med det.

Den zionistiske bevegelse utenfor staten Israel er delt i partier og fraksjoner som virker parallelt med de tilsvarende partier og fraksjoner i Israel. Den store amerikanske zionistorganisasjon ZOA har således besluttet å forlate sin uavhengige stilling og slutte seg til de alminnelige zionister, det moderate høyreparti, som fikk en betydelig fremgang ved de siste valg. Dette skritt har vakt uro blant de amerikanske jøder og gjort spørsmålet om forholdet mellom den zionistiske bevegelse og staten Israel aktuelt. Det hevdes av mange, at det er urimelig at de zionistiske foreninger som består av jøder, som al-

dri har tenkt på å bosette seg i Israel, skal være tilsluttet politiske partier i staten Israel og utføre partipolitisk arbeid for sine meningsfellers sak. Det er mange som er redd for at det vil svekke jødernes stilling i de land, hvor de bor, har sitt levebrød og har slått rot. Det møter da også motstand fra de israelitiske politikeres side. Samtidig nærer zionistene utenfor Israel frykt for, at de israellestiske representanter skal dominere alle beslutninger på verdenskonferansene og det har derfor reist seg røster for å omdanne zionistbevegelsen til en Galut-bevegelse, d.v.s. en bevegelse som bare omfatter jøder uten for Israel.

Som man ser er det store vanskeligheter å overvinne. Når det nå engang eksisterer en stat for jødene, kan en zionist vel neppe betraktes som annet enn en jøde, som hurtigst mulig vil bosette seg i Israel eller i hvert fall ønske å bli betraktet som tilhørende den israelitiske nasjon om enn han foretrekker å bo utenfor landet. Men flertallet av jøder i USA og i andre land, hvor de har fått hjemstavnrett og befinner seg godt, vil neppe anerkjenne en slik definisjon. Skal det således skapes klarhet over zionistbevegelsen kan det vel ikke gjøres uten at det anerkjennes, at det er tale om en sammenslutning

av Isarelsvenner utenfor selve staten. Men det synes ennå å være langt fram før dette blir klart for alle.

Tanken om det jødiske folks nasjonale enhet lar seg ikke opprettholde, etterat det er dannet en jødisk stat og mange millioner har valgt å holde seg utenfor den. Dette må også jødene nå se i øynene og innrette seg deretter med de konsekvenser som det vil innebære, men på israelistisk side synes man å kvie seg for å trekke denne konsekvens. Zionismen som sådan har nådd sitt politiske mål, og nå, når alt skal settes inn på å sikre den nye stats fremtid, opplever man at kreftene spilles på ørkesløse diskusjoner.

Der er også en organisasjon som bærer navnet Jewish Agency. Den ble skapt som den jødiske representasjon overfor Folkenes Forbund og mandatmakten og i 1929 ble den organisert uavhengig av zionistbevegelsen for å gi også ikke-zionister mulighet for en representasjon i Palestina. — Med dannelsen av den israelitiske regjering skulle dette organ være overflødig, og dette spørsmål må derfor løses.

Ved siden av disse — man må vel kalle dem indrepolitisk spørsmål — har man også mange brennende utenrikspolitiske problemer som krever sin løsning. Skal

staten Israel bli hva den er ment vil den i høy grad komme til å forandre forholdene i de omkringliggende lnd. Skal en jødisk befolkning på flere millioner kunne livberge seg, må det opprinnelige territorium utvides og nabolandene bringes i en viss økonomisk avhengighet av Israel. — Begge disse linjer har vært fulgt i Israels politikk hittil og den har med det satt seg ut over FN's beslutninger, araberbefolkningens hevdvundne rettigheter og de til grensende araberstaters stilling til territorium. Men den verdenspolitiske situasjon er slik at ingen stormakt vil komme i noen motsetning til Israel. Dette av flere årsaker, fremfor alt fordi jødene har så stor innflytelse i USA og England og dernest fordi disse makter må spare sine krefter til større oppgaver. Forøvrig, hva skal de gjøre? Enten kan Israel finne på å søke hjelp hos Sovjetmakten eller så kan de misshandlede araberstater velge denne utvei.

Slik er stillingen i øyeblikket, men meget kan hende i det urolige tidtøsten på kort tid, og det er derfor ikke uten grunn at vi siterer Esters bok. Det korte verset forteller ikke bare om en fjern fortid, men også om dagens problemer og om et folk som aldri kan komme til ro.

Truman har kvittet seg med sin jødiske rådgiver

David K. Niles politiske fortid skal være grunnen

Han er nå reist til Israel — og er dermed nådd fram til sitt mål

Privat til «8. Mai» fra Washington.

En overordentlig viktig utvikling er skjedd bak kulissene i USA for kort tid siden, idet David K. Niles har nedlagt sitt embete som president Trumans nærmeste personlige rådgiver. I politiske kretser i Washington sier man at denne begivenhet er av like stor betydning som president Trumans beslutning for mange år siden om å bli kvitt Mor Genthau.

Niles er sønn av en ungarsk jødisk skredder og gjorde fremragende karriere under president Roosevelt. Han rykket inn i Det Hvite Hus etter anbefaling fra den kjente høyesterettsdommer Felix Frankfurter. Offisielt var Niles bare rådgiver i «minoritets- og rasespørsmål», men i virkeligheten var Niles «Nr. 1» av Trumans personlige rådgivere.

Det foreligger ingen opplysninger om grunnen til at Truman nå har skilt seg av med Niles, men hans politiske fortid kan muligens gi holdpunkter for en forklaring.

Allerede i 1928 var Niles direktør for «Ford Hall Forum» i Boston, en «økonomisk forening» som sto under direkte innflytelse av Felix Frankfurter og den britiske sosialist professor Harold Laski. Denne forening arbeidet

for ideer som skulle bane veien for det senere «New Deal». Venstreorienterte kretser ble her skolert i den metodikk som var nødvendig for å vinne det amerikanske demokratiske parti og de amerikanske fagforeninger for tanken om en «planmessig verdens-sosialisme». Laski, Frankfurter og Niles holdt talrike foredrag om den strategi som måtte følges. I denne forbindelse kan det nevnes at president Theodore Roosevelt i et åpent brev til Frankfurter, som ble offentliggjort den 19. desember 1917 erklærte at denne — Frankfurter — inntok en holdning som fullt ut svarte til Trotskis og andre bolsjevikføres.

Niles' andre venn, professor Harold Laski, ble hindret i 1949 av ledelsen for Cambridge University å holde foredrag ved universitetet fordi han etter ledelsens oppfatning arbeidet for kommunistiske og antireligiøse ideer.

Etter at Niles er blitt løst fra sitt hverv i Det Hvite Hus, er han reist til Israel etter innbyrdelse av den jødiske statsminister Ben Gurion. Chicago Tribune og Washington Times er i den anledning fremkommet med sarkastiske bemerkninger. «Niles er nå nådd fram til sitt mål». «Det var Niles som trumfet igjennom den jødiske stats uavhengighet.»

En som er godtatt

Det er rart med det som heter «di-rections from State Department i Washington». Så fintfølede er man blitt over i God's own country at man rygger tilbake i forskrekkelse og avsky for hver og en som fører med seg den selv den mest umerkelige duft av å ha vært borte i «nazisme» eller bolsjevisme. Major Langlands og vår gamle bekjent, «Olava», som var blitt papirmedlem av NS på grunn av sin frykt for faren fra øst, kan eksempelvis aldri gjøre seg håp om å slippe inn i det paradiset som heter U.S.A. — Hun er for farlig for demokratiets nerver. Men heller ikke U.S.A. håndhever — heldigvis får en vel si — direktivene ens for alle. Enkelte av våre landsmenn har sluppet igjennom nåleøyet, — selv i tilfelle som lå slik an, at en nektelse skulle synes utvilsom.

En mann av denne siste kategorien er vår store landsmann og alverdens «generalsekretær». I anledning av sovjet-dagen, den 7. november 1945,

hatt alvorlige konflikter med, er det oss en særlig stor glede.

Vi lyller Sovjet-Samveldet for dets innsats under den hardeste kamp men neskeheten har måttet føre i nyere tid. Vi takker sovjetfolkene og deres leder, Josef Stalin. Og foran denne deres nasjonaldag sender vi våre beste lykønskninger, og uttaler håpet om at det forestående gigantiske gjenreisningsarbeid må lykkes, til gagn for Sovjet-Samveldet, tiu lykke for hele verden».

Det er i og for seg ikke noe å si på det som her er blitt sagt, i et hvert fall ikke på den konklusjon at man ønsker alt mulig godt for den verden som vi lever i — derunder innbefattet også Sovjet-Samveldet. Det som derimot har forbausset oss er at U.S.A. stenger sine grenser for dem som ene og alene på grunn av anti-kommunistisk innstilling har vært innom NS, — mens man på den andre siden med kysshånd og alle mulige æresbevisninger tar imot folk som har latt det drysse med offisielle lovord over bolsjevikene og «deres gigantiske gjenreisningsarbeid».

Det må være tillatt å opfatte det slik at for de nordmenn som akter

Det koster å drive slave-marked i dag

1,7 mill. mennesker skal eksporteres

NORGE må være med å betale sin del av eksport-omkostningene.

Et kjempeprogram for emigrasjon av 1,7 millioner mennesker fra Europa til Nord- og Syd-Amerika samt Australia er nå utarbeidet, forteller sjefen for Den Internasjonale arbeiderorganisasjon, David Mores.

Programmet skal nå legges fram for omlag 80 stater på en kongress i Neapel i begynnelsen av oktober. Det regnes med at omlag 10 mill. dollar må de deltagende stater være med å gi for å kunne gjennomføre dette program pr. år. Til dette må en ha et lånefond på omlag 25 mill. kroner for det første året. De 3 følgende år vil komme til å kreve omlag 20 mill. dollar og det siste året 15 mill. dollar.

Etter innhentede opplysninger kommer Kanada og de latin-amerikanske land og Australia til å ta imot en hel del av de emigranter som .. blir .. budt ut på markedet, men de gjør oppmerksom på at de mangler penger for å kunne bidra til full syttelsettelse av de mennesker som de vil bli tilstillet.

Vi gjør oppmerksom på hva Odd Nansen skrev i sin artikkel i tidsskriftet «Spektrum» nr. 3, at Vest-Europa er blitt Amerikas nye slavemarked.

DIKTATUR I USA?

Den politiske utvikling i De forente stater går i retning av et totalitært styre, sa general Mac Arthur i en tale i Cleveland forleden. Hvis tendensen fortsetter, kan det føre til diktatur. — Generalen hevdet videre, at Amerikas ledende menn lot seiren i den annen verdenskrig gli ut av hendene på seg gjennom nedrustning og diplomatiske bommerter. Man kan ikke lengere stole på dem. De Forenede Nasjoner er en organisasjon som i følge sin egen natur er svak og som trues av nederlaget. Om Japan sa han, at den dag kan komme at dette land er fast forankret i de demokratiske friheter, mens USA selv har mistet de samme friheter.

ENNA EN FUCHS.

Atomspionen Klaus Fuchs' far, professor Emil Fuchs, har av den østtyske regjering fått til oppgave å bygge en ideologisk bro mellom kommunismen og kristendommen og gjøre kommunismen antagelig for kristne. — Emil Fuchs er professor i teologi ved universitetet i Leipzig. De som kjenner ham, mener at hans første skritt vil bli å skape «en politisk kirke», som blindt vil adlyde den kommunistiske regjering.

Er ikke dette noe å tenke på for

Følg med tiden - - Nytt kvartal begynner 1. oktober

De stadig økende utgifter ved utgivelsen av avisen fordrer at bladpengene blir betalt i rett tid

Den beste måten å støtte «8. Mai» på er å sørge for at bladpengene til enhver tid er betalt

Unngå stans — Send kontingenten i dag

Ingen har tatt vstend

H redaktør!

Int tilfeldig gikk jeg gjennom nr. 132 av «Farmand». Jeg ble oppmerksom på en artikkel «En frisk og mig avis» skrevet av herr Ruben-

an tar seg her av «Dagbladet», des som sies om denne avis osv. Han slutter sin artikkel med følgende:

«Men hva som forbauser meg er andre pressefolk godtatt «Dagbladet» som kollega, at de vil sitte organisasjoner og foreninger sammen med folk som bryter alle skrevne og uskrevne lover for anstendig journalistikk, som misbruker pressas makt og undergraver aktelsen av avisyrket.»

Ja jeg tror almindelige skikkelige folk nå være i bunn og grunn enig i alt ha som står der, — men hvorledes er hele vår presse så å si opptrådt når det gjaldt de såkalte — «Landsvikere». Har man ikke på den mest gemene måte hylt opp i kor. Delvis gjøres dette fremdeles, uten at noen journalist tar avstand fra teorien.

Nei, anstendig journalistikk er vel det siste ord som kan anvendes om disse pennhefter som hver dag brer seg i den norske presse.

Men jeg kan ikke erindre å ha sett herr Rubenson ta avstand da.

H.

Offisielt er det ca. 8 mill. flyktninger i Tyskland,

Da statsråd Ulrik Olsen var en mektig mann i en fattig by

Fra en funksjonær som nå er i Kristiansund kommunes tjeneste har vi mottatt følgende:

«Det var med forbauselse jeg leste i «Tidens Krav» at nåværende statsråd Ulrik Olsen hadde vært en så storartet representant i byens adm.styre, og da særlig fordi byens funksjonærer måtte gi avkall på en del av sin lønn.

Det er riktig at det en tid ble gjennomført en lønns-dekort. Og det er riktig at Ulrik Olsen var meget ivrig for å få gjennomført lønnsreduksjoner. Han var til og med så ivrig i tjenesten, at han personlig gikk rundt og truet med oppsigelse hvis vedkommende ikke frivillig ville gå med på reduksjonen.

Dette viser Ulrik Olsens sanne karakter og vesen. Men at dette skal være noe å rose en arbeiderparti-representant for, er meget vanskelig å forstå.

Det prinsipp Ulrik Olsen gikk inn for var kort og godt at funksjonærene og arbeiderne pliktet å gi avkall på endel av sin lønn når arbeidsgiveren kom i økonomiske vanskeligheter.

Er det slik at «Tidens Krav» og statsråd Ulrik Olsen fremdeles forsvaret dette prinsipp? Arbeiderne og funksjonærene har sikkert en annen mening.»

Begivenhetene i 1940 -

— Fortsatt fra side 1 —

sagt ingen spesiell oppøkt på daværende tidspunkt. Heller ikke for stod man den egentlige bakgrunn for at vedkommende i tiden etterpå, var svært energisk for å engagere engelsktalende tolker. Samtidig kunne man til stadighet se hans unge sønn holde til oppe ved et utsiktspunkt, der han utstyrt med en veritabel prismekikkert holdt utsyn med skipsleia.

En av byens borgere påhørte tilfeldigvis en samtale mellom gutten og hans far etter en slik utkikstur — gutten sa nemlig «Nei, jeg ser fremdeles ingen ting til dem!» Republikken ble husket, og de senere begivenheter satte både denne og visse andre detaljer på sin riktige plass i sammenhengen.

Noe nærmere krigsutbruddet kom plutselig 8-4 engelske fartøyer inn på havna. De ble liggende i flere dager tilsynelatende uten spesiell grunn for oppholdet.

Så en dag fikk byens loser besøk av vedkommende kontaktmann, som hadde i oppdrag å verve losere til fartøyene. Da dette var ordnet stakk skipene til sjøs — bare noen få timer før tyskernes besettelse av Norge.

Krigshendelsene som nå fulgte, brakte på avstand mange av de ting som hendte umiddelbart forut for katastrofen. Men nå melder spørsmålet seg med fornyet styrke. Hvilket spill var det f. eks. vedkommende var delaktig i som kontaktmann for utenlandske interesser? Det må være god grunn til å forbinne det, med det stor maktspill som avgjorde Norges skjebne i 1940, og hvor de hemmelige kontaktpunkter var meget vesentlige faktorer i den endelige utvikling. — Det må nemlig være dette som er spionasje — sogar i temmelig åpen-

nåleøyet, — selv i tilfelle som lå slik an, at en nektelse skulle synes utvilsomt.

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie 2014
En mann av denne siste kategorien er vår store landsmann og alverdens «generalsekreter». I anledning av sovjet-dagen, den 7. november 1945, holdt Trygve Lie på møte i Norsk-Sovjetrussisk Samband i Oslo følgende tale (som vi gjengir etter et referat i Arbeiderbladet samme dag):

«Det som skjedde ved den russiske revolusjon var ikke bare opptakten til en fullstendig omdannelse av det gamle Russland, sosialt, kulturelt, økonomisk og politisk, — først under Lenins, seinere under Stalins inspirerende og geniale ledelse, — det satte dessuten sine dype spor utenfor det gamle Russlands grenser. Som alle nye signaler brakte også disse kamp. På mange hold var man uforstående, ja, direkte fiendtlig innstilt. Samtidig vant de nye ideer begejstret tilslutning hos store befolkningslag verden over, ikke minst hos ungdommen.

Blant de utenrikspolitiske konsekvenser som disse forhold førte med seg var en isolering, som alle sikkert nå vil beklage. Meget ville ha sett annerledes ut i dag, hvis det hadde vært etablert et tillitsfullt forhold på et tidlig tidspunkt mellom Sovjet-Samveldet, de vesteuropeiske stormakter og Amerikas forente Stater — hvis man med andre ord hadde forstått og hadde praktisert Sovjet-regjeringens berømte prinsipp om at freden er udelelig. Det er en glede for oss å kunne si at vårt land aldri har ønsket denne isolering. Vi var også blant de første som fikk regulert den diplomatiske og kommersielle forbindelse med Sovjet-Samveldet.

Den politiske og kulturelle interesse for Sovjet-Samveldet har alltid vært sterk og levende her i landet, men vi skal villig innrømme at den kan og bør bli enda bedre. Det er en oppgave blant annet for Norsk-Sovjetrussisk Samband.

For ett år siden var jeg i den lykkelige stilling å kunne feire Sovjet-Samveldets nasjonaldag i selve Moskva — og bringe Sovjetregjeringen den norske regjeringens oppriktige takk for frigjøringen av Finnmark. Denne takk er det naturlig å understreke nå da vårt land har vunnet sin fulle frihet og selvstendighet tilbake, og vi er samlet for å hylle vår store allierte.

Jeg sa den gang og jeg gjentar det nå, at et vennskapelig og tillitsfullt forhold mellom Norge og Sovjet-Samveldet vil være et av hovedprinsippene i norsk utenrikspolitikk. Vi vil stå fremmed for et hvert tiltak som bryter med dette prinsipp. Vi ser i en videre sammenheng dette vennskap som et ledd i det organiserte samarbeid mellom De forente Nasjoner. Det er vår oppgave å gjøre hva vi kan for å styrke og befeste dette samarbeid.

En ting vet vi: Verdens problemer i dag kan ikke løses uten Sovjet-Samveldet, og enda mindre mot Sovjet-Samveldet. Den faste enighet som ble skapt av krigens ned, må også stå sin prøve når fredens verden skal reises igjen.

Vi er ingen stor nasjon, og vår innflytelse er begrenset. Men vi er et folk som alltid har hatt dype internasjonale interesser, og som i forhold til folkemengden har hatt et sterkere kommersielt og kulturelt samkvem med utlandet enn kanskje noen annen stat. Å pleie vennskap med andre land er derfor for oss en naturlig oppgave. Når det gjelder Sovjet-Samveldet, vår venn og allierte fra krigens år, et naboland som vi aldri har

isk innstilling har vært innom NS, — mens man på den andre siden med kysshånd og alle mulige æresbevisninger tar imot folk som har latt det drysse med offisielle lovord over bolsjevikene og «deres gigantiske gjenreisningsarbeid».

Det må være tillatt å opfatte det slik at for de nordmenn som akter seg over til De forente Stater går den beneste og letteste vei gjennom Norsk-Sovjetrussisk Samband.

Bjørnvik-saken og påtalemyndigheten som jernteppe

Av Torolv Fanebust

Allerede på den tiden da Narvesens Kioskkompani hadde sin omsetningsblokada av «§ 100» og Høires Pressekontor ved et slags intervju med kriminalsjef Kaltenborn laget en landsomfattende pressehetz av usanne grovt ærekrenkende beskyldninger mot «Trollspeilet» og «§ 100», — altså høsten 1946, mottok jeg flere anmodninger om å avsløre krisestatsadvokaten i Buskerud som sedelighetsforbryter overfor pårørende kvinner av politiske fanger.

Jeg svarte at jeg mulgkns kunne og burde gjøre det dersom det ble skaffet tilveie skriftlige erklæringer fra minst to av de fornærmede kvinner.

De svar jeg fikk gikk ut på at vedkommende kvinner av blufedighetshensyn og familiehesyn meget nødig ville tre fram for offentligheten. Det argument fant jeg forståelig og stillet saken i bero, men følte meg forvisset om at det ikke kunne oppstå så megen røk uten ild. Jeg hørte nemlig forholdet flere ganger om talt både i Buskerud, Drammen og Oslo. Nettopp derfor regnet jeg med som en selvfølge at forholdet også var kommet politiet og påtalemyndigheten for øre, og at vedkommende, dersom han virkelig praktiserte en kombinasjon av embetsmannsplikt og erotoman overfor fangers pårørende kvinner, ville bli tatt alvorlig ved vingebeinene.

Det forbauser meg derfor meget å lese direktør Lorentz Vogts og «8. Maj»s påstand om at en av kvinnene allerede i 1946 varslat selveste riksadvokaten, men at vedkommende statsadvokat tross alt fikk fortsette i sitt embete som om ingen tng var hendt, og at etterforskningen etter flere nærgående purringer først ble satt i gang fire år seinere — etter at det straffbare forhold delvis var foreldt, rettslig sett.

For en tilsvarende tjenesteforsømmelse ville vel en underordnet funksjonær fått sparken. Og jeg må erindre hva en velinfor-

og gjøre kommunismen antagelig for kristne. — Emil Fuchs er professor i teologi ved universitetet i Leipzig. De som kjenner ham, mener at hans første skritt vil bli å skape «en politisk kirke», som blindt vil adlyde den kommunistiske regjering.

Er ikke dette noe å tenke på for hans høyverdighet som velsignet sovjetfanen foran Nidaros domkirkes høyalter?

mert mann innenfor de høyere regioner betrodde meg under hånd for noen år siden: Enkelte menn som har innehatt visse stillinger under og etter okkupasjonen, vil f. t. være beskyttet — i alla fall.

Således falt ordene. Jeg regnet ikke med at han talte ut fra faste kjennsgjerninger, men at det var hans personlige antakelse, og at den selvsagt kunne være misvisende. For ellers ville jo det offentlige liv være befengt med korrupsjon.

Under de mange forhold som seinere er avslørt, har min tro vaklet mellom begge muligheter,

Japan har fått sin fredstraktat og det mektige USA som sin forbunds-felle, selvom det er et skår i gleden at Sovjetsamveldet med sine underkuete naboer, det brogede Kina og Korea ikke ikke er med. Men dermed er ikke de japanske problemer løst. Riktignok reklameres det med, at det her er tale om «den mildeste fredstraktat i historien», men denne «mildhet» skyldes selvsagt mere Japans potensielle verdi som forbunds-felle i den kalde krigen enn generøsitet hos dem, som ble ofre for Japans krigskunst. Med gjennomføringen av fredstraktaten og gjenerhvervelsen av sin betingede suverenitet står Japan overfor problemer som kan synes nærmest uløselige.

La oss ta et lite tilbakeblikk, slike som dagens politikere ikke liker. I 1863 bombarderte en britisk eskadre den japanske by Kagoshima. Formålet med dette hensynsløse bombardement av det fredelige Japans stillfarende by var å tvinge landet til å oppgi sin middelalderske isolering og forvandle seg til en moderne industristat. I 1945 ble abombenkastet over Hiroshima og Nagasaki etter Roosevelts ordre ved hans etterfølger Truman, og formålet var da å tvinge Japan til å vende tilbake til fortidens akerbruk og fiskeri som eneste ernæ-

Men jeg kan ikke erindre å ha sett herr Rubenson ta avstand da.

H.

Offisielt er det ca. 8 mill. flyktninger i Tyskland,

men i virkeligheten er tallet adskillig større, for i statistikken savnes alle de illegalt innvandrende som ikke har fått oppholdstillatelse, men som heller ikke er vendt tilbake til Øst-Tyskland. Landet har ennvidere en million arbeidsløse og 900.000 invalider. Dette utgjør tilsammen rundt 10 mill. mennesker eller like mange som Norges og Sveriges folke mengde, og de er alle sammen avhengig av hjelp og støtte i en eller annen form. Dette problem ville nok Tyskland kunne klare, hvis landet bare kunne bli fri fra okkupasjonsomkostningene. De alliertes okkupasjon koster Vest-Tyskland 7½ milliarder pr. år, d.v.s. omtrent en tredjedel av hele statsbudsjettet. — En liten replikkveksel er betegnende. En okkupasjonsoffiser spurte en vesttysk politiker om når Tyskland vil kunne ha overvunnet krigens og sammenbruddets følger. Om 42 år, var svaret. Hvorfor nettopp 42 år, spurte offiseren. Jo, var svaret: I har deklartert, at okkupasjonen vil fortsette i 40 år, og etterpå vil det vel ta oss to år å komme på fote.

og det vil gle meg meget den dag, jeg igjen kan vinne full tillit til våre offentlige vesener, herunder også påtalemyndigheten.

Toralv Fanebust.

rene og arbeiderne plukket å gi avkall på endel av sin lønn når arbeidsdageren kom i økonomiske vanskeligheter.

Er det slik at «Tidens Krav» og statsråd Ulrik Olsen fremdeles forsvaret dette prinsipp? Arbeiderne og funksjonærene har sikkert en annen mening.»

Jon Skeie død.

Professor dr. juris Jon Skeie døde mandag vel 80 år gammel. Professor Skeie hadde en sjelden omfattende juridisk-vitenskapelig produksjon og har skrevet en rekke bøker om forskjellige rettsspørsmål.

POLEN — DEN 17. Sovjetrepublik?

I polske flyktningekretser i Stockholm frykter man for at Polen om kort tid vil anmode Kreml om å innlemme landet i Sovjetunionen som den 17. sovjetrepublik. De tror at det vil skje, når den nye polske forfatning er vedtatt utpå høsten og proletariats diktatur er gjennomført til sikring av et sosialistisk samfunn i Polen.

Statsråd Ystgaard —

— Forts. fra side 1 —

politis sjef enn tilfellet var (jfr. Ullseth).

Ystgaard i Sparbu, 3. juli 1951.
Hans Ystgaard (sign.)

Vi bekrefter herved at herr Hans Ystgaard i vårt nærvær egenhendig

var det f. eks. vedkommende var viktig i som kontaktmann for utenlandske interesser? Det må være god grunn til å forbinne det, med det store maktespill som avgjorde Norges skjebne i 1940, og hvor de hemmelige kontaktpunkter var meget vesentlige faktorer i den endelige utvikling. — Det må nemlig være dette som er spionasje — sogar i temmelig åpenlys grad. Og på en slik bakgrunn må det være tillatt å etterlyse de rettingslinjer våre myndigheter følger når det gjelder å håndheve loven om spionasje for fremmede makter.

og frivillig har underskrevet ovenstående erklæring.

Ystgaard i Sparbu, 3. juli 1951.
Torstein Hallan (sign.)
Ingemund Inderaak (sign.)

Det er godt å se at statsråd Ystgaard er kommet med denne tilbakekallelse helt frivillig. Det stiller ham i en bedre og høyere klasse enn de som ikke vil gi seg før loven blir tatt i bruk, men vi kan imidlertid ikke fri oss fra den oppfatning, at det ville ha vært atskillig bedre for begge parter om Ystgaard hadde undersøkt forholdet før han opptrådte som angiver.

Statsråd Ystgaards falske angiveri bidra utvilsomt meget til at Eystein Utheim fikk et langvarig opphold i konsentrasjonsleiren. Det knekket den tidligere så sterke manns helbred.

Men Eystein Utheim er bare en av de titusener, som er blitt ofre for den skremensmentalitet, som under og etter okkupasjonen behersket en stor del av det norske folk- og i første rekke de maktthavere, som kom hjem fra London og endel av statskirkens prester her hjemme. Vi savner fremdeles tilbakekallelser fra disse skronepaver

lars, ser man at det er bare en utvei: gjenopptakelse av den industrielle ekspansjon. 38 mill. japanere, som ennå ikke har nådd 20-års alderen, står rede til dette og selvom markedene i dag er begrensede, vil prisspørsmålet i det lange løp gjøre utslaget. Man må også erindre at det kinesiske marked i hvert fall for tiden er stengt for japanerne, og da må deres varer finne andre kanaler.

Frykten for den japanske varekonkurranse kan dog ikke hindre Japans industrielle utvikling med mindre man vil lukke øynene for den nærliggende fare for et kommunistisk Japan. Vil man holde fast ved den kroniske og stadig voksende hungersnød i Japan, så skal man forby den japanske storindustri gjenoppståen og tilfredsstille England med all dens sosialisering og drepande plan-økonomi. Men da er det heller ikke noen mulighet for å hindre et kommunistisk Japan og dets forening med Kina til en stor kommunistisk blokk. Det er perspektivene for utenrikspolitikere i dag.

Politikk må arbeide med realiteter og ikke med ønsketenkning, ellers er det bare katastrofer å vente. Dette være sagt ikke bare i sin alminnelighet, men også til våre egne amatører.

Uløste japanske problemer

ringsområde. Mellom disse årene 1863 og 1945 hadde Japan formådd å utvikle seg fra en fredelig landbruksstat til en teknisk og militær stormakt, alt i beste overensstemmelse med det skjemma, som England og vesterlandene hadde påtvunget landet. Ingen annen nasjon har på så kort tid kunnet gjennomgå en slik tilpasnings- og nydannelsesprosess, og det bør ikke glemmes, når man nå skal bedømme Japans fremtidige muligheter. Man kan under dette ikke komme forbi visse pessimistiske refleksjoner over de vesterlandske politikeres og diplomaters evne til å forutse begivenhetene. Det var jo England som uten foranledning og voldelig tvang Japan inn på den vei som etter kort tid kom til å bli oppfattet som en katastrofe nettopp for England. Og nå er de USA som må slå inn på den stikk motsatte vei av det, som var formålet med det morøeriske atom-bombefall på Hiroshima og Nagasaki.

England, Australia og New Zealand er allerede fylt av uro over det kommende Japans oppsving. Man kan forstå denne uro, når

man minnes japanernes tilpasnings- og produksjonsevne, men det er vanskelig å fatte, hvorledes disse makter skal kunne hindre Japan i påny å følge det vesterlandske eksempel og det ennog med USA's velsignelse. Man må ikke glemme at det dyrkede jordareal i Japan ikke er større enn Belgias, og 83 mill. mennesker skal altså i dag leve av, hva det kaster av seg! Hertil kommer at befolkningen øker med omlag 2 mill. pr. år og i 1970 beregnes til 113 mill. Barnebegrensning er ukjente begreper i Japan og emigrasjon løser ikke problemet, da alle land — deriblant det nær sagt folketomme Australia — holder sine porter stengt for japanere.

I dag lever Japans befolkning på mat fra USA, men det er bare en tidsbegrenset løsning av problemet. I det lange løp må det bli den kommende japanske storindustri som skal betale maten for den store befolkning. I dag får hver japaner bare 1400 kalorier pr. dag og det går ikke i lengden. Når hertil kommer at Japans handelsbalanse for 1950 oppgis med et underskudd på 142 mill. dol-

Et rettsoppgjør som det norske ville vært utenkelig i Sverige

Hvis politikken skal gjøres til gjenstand for straffer er det forbi med demokratiet

«Nordmennene har vist ringe statsmanns-klokskap ved å sette i scene et så «fenomenalt» rettsoppgjør»

Svensker uttaler seg til «8. mai» om det norske rettssvik

Stockholm, privat til «8. Mai».

Sverige har selv sagt ikke blandet seg opp i norske innenriks-politiske forhold og vil ikke komme til å gjøre det, men så meget kan sies at man her betrakter all nordmenn, uansett politisk oppfatning, som fullverdige mennesker, som respekteres for sin personlige arbeidsinnsats, sine kunnskaper og sin holdning som individer, uttaler en ledende svensk forretningsmann i et intervju med Deres spesialkorrespondent.

Dette er i det store og hele ledetråden for svenskenes forhold til nordmenn. For svenske eksisterer ikke «jössinger» eller «nazister», for dem finnes bare nordmenn, og hver enkelt av dem vurderes etter sin egen innsats og holdning.

En ting er imidlertid av avgjørende betydning for forståelsen av svensk mentalitet, og også av den største interesse for innenrikspolitiske norske forhold: Svenskene legger avgjørende vekt på nåtiden og fremtiden, istedet for å fortape seg i fortiden og alt det den innebar av godt eller vondt. Sverige er i sitt lynne i dag mer «strømlinjeformet» enn Norge. Det arbeider med dagens og morgendagens problemer og ofrer et minimum av tid for gårsdagens vanskeligheter, stridigheter og missforståelser. — Dette betyr selv sagt ikke at svenskene er blottet for kultur eller tradisjoner. Det er ikke det saken gjelder. Det det er tale om er den rent praktiske utformning av det levende liv, samkvemmet mellom enkeltindividen. Det er her nordmannen har meget å lære av nabo-folket.

Deres medarbeider har søkt å bringe svenske enkeltpersoners mening om rettsoppgjøret på det rene. De fleste «intellektuelle» tok sterke reservasjoner mot innblanding i et vennligsinnet nabolands indre anliggender, men tilføyde som sin personlige oppfatning at de ikke godt kunne for-

gjort seg skyldig i drap eller legemsforbrytelse, men det hadde vi gjort på vanlig kriminallogisk basis, uten hensyn til det politiske element. Hvis politikken skal gjøres til gjenstand for straff, er det jo forbi med demokratiet, for demokratiet bygger på det rike samspill mellom uensartede politiske oppfatninger, og et demokrati må ha råd til i sin midte å ha personer som bekjemper selve demokratiet, ellers har dette demokrati opphørt å eksistere og er selv blitt et diktatur. Jeg er klar over at Nasjonal Samling under krigen ikke tillot andre politiske partier ved sin side. Men var ikke dette et standpunkt som var blitt påtvunget Norge av okkupasjonsmakten, lovlig eller ulovlig? Og hvordan kunne Nasjonal Samling ha desolidarisert seg fra okkupasjonsmakten i dette spørsmål? Vi tror ikke at Nasjonal Samling etter en av tyskerne vunnet krig hadde opprettholdt sin tausheit i dette spørsmål. Jeg tror til og med at Nasjonal Samling — om tyskerne hadde vunnet krigen — etterhvert var kommet i strid med tyskerne under sin fortsatte kamp om Norges frihet og selvstendighet. Denne kamp ble jo ført dag og natt både av partiets ledelse og utallige enkeltindivider i ansvarlige stillinger. Dette vet vi i Sverige, og det er på dette grunnlag vi bedømmer de såkalte nazister».

En svensk læge,

som søker til folkepartiet, ga uttrykk for sin forbauselse over det spørsmål som ble stillet ham: «Hva mener Sverige om rettsoppgjøret i Norge?»

«Er dere ennå ikke ferdig med den saken?» — sa han. «Man kan ikke holde på med slike politiske stridigheter i årevis. Vår moderne tid krever at alle krefter i samfunnet brukes til positiv innsats, med minst mulig sløseri av tid på ufruktbar strid. Etter min mening har nordmennene vist ringe statsmanns-klokskap ved å sette i scene et så «fenomenalt» rettsoppgjør. Dere har tapt en masse tid, penger og goodwill ved å holde på med

A — hvor de mann var nasjal

Og så var det lensmann L. selt fra de første dager i april 40 patentnasjonal, — så nasjonal at for hans del kunne det gjerne stå rivninger mellom okkupert og okkupert. Forresten var han høflig og tjenestvillig nok for ørste. Og når noe knirket så anbare: «Jaha, det er nyordning». Om han fingret med ett eller et, så kan det forbigåes, men da es føreren fikk mistanke til hamkte han opptakelse i NS. Men le anskningen avslått og L. se avsatt. Etter 8. april 1945 kom tilbake til stillingen i ny uni, som han oppførte seg ganske i derlig i.

For en tid siden hadde han samtale med en av de «forfu» og uttalte seg. Jo, etter han he trukket i nyuniformen fikk han modning fra en ung mann som i de sydd røde skulderklaffer pån grå regnkappe og kalte seg Østen, at han skulle arrestere e NS og alle jentene som hadde beidet for tyskerne. L. som var gammel skole svarte at han kve ikke arrestere da der ikke forelærestordre. Forresten skulle hanrestere disse jentungene som hæsitt og skrelle poteter for tysne, så måtte jo også alle menn a hadde støpt bunkers og kanonslinger og losset ammunisjon forskerne arresteres.

Om det da var Øversten eller annen, en var det som rapporte L. til politimesteren og forlangte. avsatt, og politimesteren ringte idig i telefonen.

Men da denne embetsmann fx

Ved frihetens grense

Den 20. august i år offentliggjorde Arbeiderbladet i Oslo et bilde som var tatt fra et bilvindu like ved den norsk-russiske grense.

Som kjent er det ikke tillatt å fotografere ved grensen, og Justisdepartementet har oversendt saken til politikammeret i Kirkenes med anmodning om etterforskning, forteller Søs-Varanger Avis.

I teksten til bildet peker Arbeiderbladet på alle forbudene som står oppslått på grensestolper, men avisen har altså oversett forbudet mot fotografering.

I grensekommisariatet blir det opplyst at saken har prinsipiell interesse, idet det er første gang en slik sak etterforskes.

Bakom dette står den store Ivan. Han vil ikke ha noe sludder i plukk-fisken, selvom det gjelder A-regjerings hovedorgan.

høre L.s vegring, sa han bare hm, hm, og la røret ned og sa ikke noe siden heller. Men så oppretter Øversten med de røde kluter på kappen, et byrå — enslags G. P. U.-stasjon, hvor alle syndere av alle aldre og begge kjønn skulle melde seg et par gang om dagen inntil innespering kunne skje. At disse selvbestaltede myndighetsmenn plukket forskjellige små eiendeler fra de stakkars pikene hører vel til med en Øverstes funksjon, — i en tid hvor hodeløse regjerer. — Såvidt lensmann L.

Men han kunne ha lagt til — han vet det sikkert — at er viss meierist som var Øverstens høyre eller venstre hånd, under «Norges krig» byttet til seg brennevin hos tyskerne for sine dyrebare meieriprodukter. Ho! hvor denne mann var nasjonal etter tyskernes kapitulasjon.

Mot en krise i forholdet mellom Tyskland og de allierte?

Tyskland ønsker likesilling, og krever alle tyskere som sitter i vesturopeiske fengsler frigitt

Mange motsetningsforhold vil bli drøftet mellom Adenauer og Truman

Privat til «8. Mai» fra Bonn.

Det forlyder med bestemt at den vesttyske forbundskansler i meget nær fremtid skal avlegge besøk hos president Truman i Washington. Det er flere grunner som gjør en samtale mellom de to statsmenn nødvendig.

For det første ønsker Adenauer å bli definitivt enig med Truman om formen for Tysklands deltagelse i Vest-Europas felleseffort.

land og de allierte. Den videre utvikling av «Kemritz-saken» er således mottatt med den største misbilligelse i Vest-Tyskland. Etter anmodning fra den amerikanske overkommisær McCloy har en tysk domstol i Vest-Berlin opphevet dommen over Kemritz, avsagt i contumaciam og har oversendt alle sakens dokumenter til McCloy. I Vest-Tyskland tas dette som et tegn på at amerikanerne har

Er Stalin-styrets eneste sjanse fred?

Flyktet tsjekkisk vitenskapsmann uttaler seg til «8. Mai»

Privat til «8. Mai» fra Wien.

En tsjekkisk vitenskapsmann som er flyktet fra Praha og er kommet til den amerikanske sone i Østerrike forteller i et eksklusivt intervju med Deres korrespondent i Wien at Stalinstyrets eneste sjanse er fred. — Dette er den virkelige bakgrunn for de febrilske forsøk som blir gjort fra Moskvas side for å komme til «en forståelse» med de vestallierte. I Sovjet-Samveldet finnes sterke krefter som ikke innser dette, men målbevisst arbeider for krig.

Hittil er det bare et sammentreff av overordentlig gunstige omstendigheter som har hindret Sovjet-Samveldet fra å hente seg nederlag i de militære sammenstøt det har hatt siden oktoberrevolusjonen i 1917. — Selv den finsk-russiske vinterkrig truet med å utarte til en skandale for de sovjetrussiske vepnede styrker, og bare den store verdenskrig hindret et russisk nederlag dengang. Verden har trodd at russerne spilte komedie dengang for å innbilde — bl. a. Tyskland — at Sovjet-Samveldet var svakt. Dette er imidlertid ikke tilfellet. Russerne var virkelig svake, sier vitenskapsmannen, og det skyldtes det enkle forhold at hærens offiserer stadig lå i strid med de politiske kommissærer i armeen. Hadde Sverige, Norge og Danmark dengang hjulpet Finland, ville de nordiske tropper ha marsjert i triumf inn i Leningrad, og det

ville kanskje ha vært begynnelsen til enden for Stalin-styret, for de nordiske land ville ha opptratt på en human måte overfor sivilbefolkningen. Hvis krigspartiet i Russland provoserer en ny verdenskrig, vil de undertrykte østeuropeiske folk reise seg til opprør mot Kreml og når de første allierte avdelinger ruller inn over i Russland, vil befolkningen hilse dem som befriere.

— Hvordan er forholdene i Tsjekkoslovakia?

— De er verre enn man kan forestille seg, svarer vitenskapsmannen. En desperat kommunistklikk terroriserer befolkningen, fjernstyrt fra Kreml. De vestallierte kunne i 1948 lett ha hindret kommunistkuppet i Praha. — Hvis de hadde opptratt energisk og dristig. Russerne hadde trukket sammen tropper i øst for å støtte kommunistene i Tsjekkoslovakia, men Kreml hadde aldri våget å sende sine tropper inn i Tsjekkoslovakia hvis de vestallierte hadde sagt utvetydig fra om at de ville sende sine tropper inn i landet vestfra om russerne kom fra øst. En annen ting er at de ledende tsjekkoslaviske politikere dengang altfor lett lot seg skremme av Sovjet-Samveldets trusler. Det hadde på et tidlig tidspunkt vært mulig å stanse de kommunistiske aksjonskomiteers virksomhet. Men man lot det hele gli og utvikle seg inntil det var for sent.

Rabbiner avslørt som stor valutasmugler

De geistlige brukte endertarmen som gjemmede

Privat til «8. Mai» fra Bonn.

Som vi kort meddelte forleden arresterte det tyske grensepolitiet for en tid siden en rabbiner, leder av en rabbinerskole, samt tolv av hans elever, siktet for valutasmugling i stor stil. Det tyske politi har nå fastslått at smuglingen har pågått i over ett år og at de jødiske geistlige i dette tidsrom har smuglet dollarsedler for 12 millioner DM fra Vest-Tyskland til Sveits. Det velde beløp er tjent opp ved smugling av kaffe, sigaretter, nylonstrømper og kakao til Vest-Tyskland.

Dollarsedlene ble smuglet ut av de geistlige i sammenrullet stand, anbrakt i endetarmen.

DET ER SAGT:

Anders Lange skriver i et innlegg i «Farmand»:

«Det parti som skulle være selvhjelpens, sunnhetens har sviktet på en måte så åpenlyst for enhver at vi må bli forferdet. Partiets talsmenn synes å ha gått inn til den evige hvile under fellesprogrammets blomstrende sengeteppe. De taler somme tider imot men de

Jøde sjef for Frankrikes samlede politistyrker

Han har også kontroll med alle utlendinger

Privat til «8. Mai» fra Bonn.

Den franske regjering har utnevnt for en tid siden Robert Hirsch til generaldirektør for Sûreté Nationale det franske motstykke til det engelske Scotland Yard. Dermed er for første gang en jøde utnevnt til dette overordentlig viktige embete. Den 38 år gamle Robert Hirsch stammer fra en jødisk familie i Elsass, men er selv født i Paris. Ved sin utnevnelse har han overtatt ledelsen over samtlige politistyrker i Frankrike, bortsett fra styrkene i Paris, og han er samtidig også øverste leder av den franske hemmelige etterretningstjeneste. Han har ervervet det øverste ansvar for kontrollen med alle utlendinger i Frankrike.

rene. De fleste «intellektuelle» tok sterke reservasjoner mot innblanding i et vennligsinnet nabolands indre anliggender, men tilføyde som sin personlige oppfatning at de ikke godt kunne forstå at nordmennene hadde råd til å strides i årevis på denne måte. Vi i Sverige forsøker å finne frem til alt som kan samle de forskjellige politiske retninger, for vi vet at vi samlet kan utrette meget mer enn ved å stå splittet.

En sosialdemokratisk akademiker sa:

«Et rettsoppgjør av den art som Dere har hatt i Norge, hadde vært utenkelig i Sverige, først og fremst fordi vi ville ha vurdert de enkelte ansvarliges handlinger og ikke brukt deres tilslutning til et parti som rettesnor for vår bedømmelse av dem. Vi ville ha gjennomgått nøyaktig hva det enkelte individ hadde gjort, søkt å finne frem til motivene. Vi hadde selvsagt dømt, og dømt hårdt, dem som hadde

positiv innsats, med minst mulig sløseri av tid på ufruktbar strid. Etter min mening har nordmennene vist store menneskenskapskapskapskaps ved å sette i scene et så «fenomenalt» rettsoppgjør. Dere har tapt en masse tid, penger og goodwill ved å holde på med denne sak».

Endelig forelegger vi spørsmålet for en arbeidsformann ved en stor metallindustribedrift i Sverige. Det er en moden mann i 50 års alderen, som vi henviser til, fordi han spesielt interesserer seg for norske forhold.

«Saken er den, forklarer han selv, at jeg under krigen hadde en god norsk venn, en metallarbeider, som hadde flyktet til Sverige. Jeg hjalp ham så godt jeg kunne. Da krigen var over dro han hjem, men senere fikk jeg høre at han hadde opptrådt brutalt mot sine egne landsmenn og hadde avgitt vitneutsagn av en karakter som fikk meg til å revidere min oppfatning om mannen. Jeg er klar over at dette kan være et enkeltstående tilfelle og at man ikke må dømme et helt folk på grunnlag av et enkelt individ, men så meget må jeg si, at vårt vennskap for øyeblikket er opphørt. Jeg skriver ikke til ham mer».

er flere grunner som gjør en samtale mellom de to statsmenn nødvendig.

For det første ønsker Adenauer å bli definitivt enig med Truman om formen for Tysklands deltagelse i Vest-Europas fellesforsvar. Tyskland ønsker likestilling og vil dessuten oppnå at samtlige tyskere som ennå sitter som fanger i vesteuropas fengsler snarest mulig blir frigitt. Dette krav gjelder også Norge.

For det annet vil Adenauer forsøke å nå fram til en avtale med Truman om Tysklands utgifter dels til okkupasjonstroppene (de amerikanske, britiske og franske), dels til sin egen nye arme. Okkupasjonsomkostningene for inneværende år vil dreie seg om ca. 9 milliarder DM og er en forferdelig byrde for Tyskland. Finansminister Schäffer har allerede varslet om at den vesttyske statskasse praktisk talt er tom og at det ikke kan bli tale om nye skatter, da disse øyeblikkelig vil utløse krav fra fagforeningene om forhøyelse av lønningene. Adenauer fører i disse dager «top policy» — forhandlinger i et sveitsisk badested med lederen for den vesttyske faglige landsorganisasjon, dr. Christian Fette, om denne sak.

For det tredje ønsker Adenauer å få vite når og på hvilken måte USA har tenkt å innrømme Vest-Tyskland full suverenitet. De nåværende forhold er uholdbare. Man kan ikke på den ene side ønske at Vest-Tyskland skal være de alliertes forbunds-felles og på den annen side holde Vest-Tyskland nede i en suverenitetsløs tilstand, uttales det på vel underrettet hold i Bonn. Det har i den senere tid inntruffet adskillige ting som har skapt konfliktstoff mellom Vest-Tysk-

rede neste år. Hyggelige og gjestfrie mennesker traff vi overalt. Jeg så ingen steder at de brukte smør på brødet, men isteden en ostelikenende substans. I det sydlige Jugoslaven var vegen forferdelig dårlig, men det var planen å sette i gang store vegarbeider.

Det så ut til å være minimal trafikk mellom Jugoslavia og Hellas. Vi hadde ikke forpassert grensen før vi måtte legge merke til den voldsomme militære virksomheten. Det begynte å mørkne da vi passerte tollstasjonen. Etter 5 km. besluttet vi å slå leir for natten, og vi stoppet et sted med fullt av lys like ved. Plutselig var vi omkretet av gevær Piper, som var rettet mot oss og vi ble ført inn i en militær leir til undersøkelse. I fikk tak i en offiser, som kunne fransk, og det endte med at vi ble innvitert på varm aftens i offisersmessen, fikk sove der og frokost om morgenen før vi dro til Saloniki. Der var det streik ved postvesenet og ingen postgang. Og stor arbeidsløshet. Det så faktisk ut til at det var militær, politi og handelsfolk som hadde noe å gjøre.

I øst Makedonien var det elendig veg. Broene var blitt sprengt under borgerkrigen, men pengene manglet til gjenoppbyggingen. Og så passerte vi inn over den piggrådsperrede grense med gressbevokset hovedveg til Tyrkiet. Hvis leserne har interesse av det, kan det sagtens bli et nytt reisebrev senere.

Alf Gleng.

Berlin opphevet dommen over Kemriß, avsagt in contumaciam og har oversendt alle sakens dokumenter til McCloy. I Vest-Tyskland tas dette som et tegn på at amerikanerne har øvet press på de tyske dommere, hvilket er ensbetydende med at det ikke finnes absolutt rettssikkerhet i Vest-Tyskland i dag.

Konfliktstoff har man også i kullproblemet. Vest-Tyskland hadde anmodet de allierte myndigheter om å redusere de tyske pliktleveranser i tredje kvartal i år fra 6,2 til 5,2 millioner tonn. Den tyske industri lider selv av fryktelig mangel på kull og vil bli nødt til å gå til innskrenkninger. Samtidig med at tyskerne gir fra seg disse pliktleveranser til priser som

hjelpens, sunnhetens nar svikket på en måte så åpenlyst for enhver at vi må bli forferdet. Partiets talsmenn synes å ha gått inn til den evige hvile under fellesprogramets blomstrende sengeteppe. De taler somme tider imot, men de stemmer nesten alltid for alt som kan båndlegge, innskrenke, småkvele, forgifte menneskets selvstendighetstrang, ensomhetslyst, fantasi, pågangsmot, oppfinnsomhet og glede ved å nyte sitt eget arbeides frukter».

ligger under verdensmarkedets, er de nødt til å kjøpe dyre amerikanske kull mot betaling i amerikanske dollars. Visekansler Blücher har antydnet at han vil trekke seg tilbake fra den internasjonale Ruhr-kommisjon hvis denne tingenes tilstand fortsetter.

FORAN VALGET

Ved høstens kommunevalg har de titusener fhv. NS medlemmer for første gang etter krigen anledning til å gjøre bruk av sin rett til å stemme i offentlige anliggender, og dermed bli medansvarlig for den utvikling deres bostedskommune skal få i den kommende treårsperiode.

Det har vært livlig diskutert mann og mann i mellom hvorvidt NS medlemmene overhodet skulle gjøre bruk av denne rett, hvilket parti man eventuelt skulle gi sin stemme til osv. — Meningene har vært overordentlig delte, mange har således hevdet at vi alle skulle demonstrere ved vårt fravær. Siden denne mening ble hevdet i «8. Mai» for 7. september av en innsender må det også være tillatt å hevde den motsatte oppfatning, som etter min egen ringe mening har mer for seg enn et barnslig surmuleri i en krok for seg selv.

Vi burde alle ha lært at politikk og idealitet går dårlig sammen. — Vi har fått kjenne på vår egen kropp at politikk er meget realistisk, for ikke å si opportunistisk. Det er resultatene og det man vil oppnå som teller, intet annet. Spørsmålet er bare om vi kan nyttiggjøre oss denne dyre kjøpte erfaring når vi står foran valget og skal ta standpunkt til hvorvidt vi skal stemme eller ikke.

Vi står alle sammen på det samme grunnlag, motstanden mot det rettsoppgjør og den rettsløshet alle har vært utsatt for i større eller mindre grad. Vi ønsker å få den uverdige komedie som heter rettsoppgjøret i Norge brakt til en noenlunde lykkelig avslutning, vi krever revisjon og opphevelse av de avsagte dommer og at landssvikstemplet blir fjernet. Et midt del vi har i denne kamp er vårt Forbund, et annet middel er det vi selv kan utrette.

Men kan vi så oppnå noe ved å gå til valg? La oss først stille spørsmålet på en annen måte, kan vi oppnå noe ved ikke å gå til valg? Tror noen at de ledende partier får den store skjelven når de oppdager at de tidligere NS medlemmer har plassert seg i en krok for seg selv? Er man ikke oppmerksom på at dette nettopp passer enkelte partier såre vel, fordi man derved blir kvitt et stort usikkerhetsmoment?

Men på den annen side, vil mange si, kan vi egentlig oppnå noe ved å gå til valg? Ved første korsvei kan vi intet. Men vi kan i et hvert fall oppnå en ting, å vise vår styrke til neste valg. Jeg holder dette realistiske

moment for overordentlig viktig. Ved å demonstrere vår styrke ved å delta i valget kan vi få anledning til å vise at vi er en maktfaktor partiene må ta visse hensyn til ved neste valg — og neste valg blir det såre viktige stortingsvalget i 1953.

Vårt Forbund har reitert henvendelser til alle politiske partier i år og bedt om en uttalelse angående deres stilling til rettsoppgjøret. Til dato har intet parti svart, man kunne heller ikke vente noe annet, så lenge de forskjellige partier bare tror det er en liten klukk som står bak henvendelsen. Men det øyeblikk da partiene selv forstår at det står makt, stemmer, bak kravene og forespørslene vårt Forbund retter, da vil man også ta hensyn til disse krav og bli nødt til å jenke seg etter dem.

Det er denne anledning til å vise vår styrke vi har nu ved dette kommunevalg, måtte vi bare forstå å gripe den. Ved å gå til valg i år kan vi alle demonstrere at det står makt bak våre krav og de organer som ivaretar våre interesser. Vi kan derved oppnå at et parti ved neste valg viser større forståelse for vårt syn enn hit til. Dette er viktig, men forutsetter en eneste liten detalj, at hver eneste en av de ramte går inn for å gjennomføre demonstrasjonen. De som blir sittende hjemme valgdagen tar ansvaret for at Forbundets arbeide for alle de utstøtte blir vanskeliggjort. Kan noen bære et slikt ansvar?

Spørsmålet er så hvilket parti man skal gi sin støtte til. Her er i et hvert fall to ting sikre. Enhver stemme til de sosialistiske partier er støtte til våre budler. Den som på valgdagen gir sin stemme til Arbeiderpartiet eller kommunistene godkjenner den urett som er øvet mot oss alle. For de av våre folk som bor ute på bygdene er saken enkel, idet Bondepartiet ikke bare er bondens naturlige parti, men også det parti hvis ledende representanter i Stortinget på den skarpeste måte har gått i mot rettsoppgjøret på alle avgjørende punkter. Vi skal ikke glemme den innsats som er blitt ydet av en Gabriel Moseid eller en Nils Trædal.

Men hva så for alle oss som bor i byer eller tettbebygde strøk hvor andre borgerlige partier kan komme på tale? Venstre er i dag å regne som et underbruk av Arbeiderpartiet, i alle avgjørende spørsmål går de sammen med DNA. Venstre har dessuten holdt en sjelden steil holdning overfor tidligere NS medlemmer og har «æren»

også øverste leder av den franske hemmelige etterretningstjeneste. Han har ervervidere det øverste ansvar for kontrollen med alle utlendinger i Frankrike.

Professor Donald Richberg skriver i «Harvard Business Review»:

«La oss for all del gå inn for å hindre at rikfolk får all makt. Men la oss på den annen side ikke avskaffe de ideer, den drivkraft og de produksjonsorganisasjoner som har brakt materiell velstand og lykke til millioner av mennesker hvis forfedre bare kjente slit og elendighet. Og la oss ikke i fremskrittets navn avskaffe de ideer, de drivkrefter og organisasjoner som har brakt frihetens lys til millioner hvis forfedre levde i økonomisk og politisk trell-dom.

REISEBREV TIL «8. MAI»

Fra Alf Gleng

Vi er 2 langveisfarende sykklister som nå befinner oss på et norsk skip i Egeerhavet på veg fra Tyrkiet til Hellas. Som vanlig er det tindrende klar himmel med herlig sol. Dog er det ikke så varmt her som da vi på disse tider ifjor befant oss i det indre Marokko i Afrika.

Sykkelturen startet i München 4. juli og så har vi tråknet oss fram over Oberrammergau, Garmich Partenkirchen, Innsbruck, Berchtesgaden Salzburg, Wien, Graz, og så fra Østerrike til Jugoslaven over Zagreb, Beograd, Nis og over grensen til Hellas over Saloniki og gjennom hele Makedonien til Tyrkiet med besøk i Istanbul og Tyrkiets tidl. hovedstad Bursa. Ankara fikk vi ikke tid til å besøke, da vi fikk bli med en norsk båt til Pireus, hvor vi skal være om etpar timer. Og derfra er ikke vegen lang til Athen med sitt Akropolis og andre historiske minner.

Mens jeg nå sitter og skuer utover det blå havet, sender jeg mine tanker til dikterhøvdingen vår, Knut Hamsun som idag fyller 92 år, og jeg håper han fremdeles er i god viger. For to år siden sendte jeg en hilsen fra Toulon i Frankrike til høvdingens 90-årsdag, hvilken ble trykt i «8. Mai». — Tenk at nordmennene har oppført seg så barnslig overfor en av sine stormenn. Jeg har tid til å vente, sa han. Og han venter nok ikke forgyves. — Det som er født av ånd er realiteter som alltid vil bestå. Og han får sikkert også rett politisk. Det får en levende følelse av når en har karret seg utenfor stuedøren som meg og besøkt i alt 27 land og stater etter siste krigen. Athen vil bli by nr. 467 som jeg besøker ifølge med min trofaste Diamantsykkel.

Tyskland er i dag som før et overmåte gjestfritt land å komme til. Og der arbeides det!

Butikkene er overfylt av varer, — men arbeiderne tjener lite, så kjøpekraften er ikke så stor. Men framover går det. Aftenstemningen på et tysk Jugendherberge var ikke til å ta feil av: Stemningen var høy blant den tyske ungdommen med sang og musikk

og Hitlersangene tok en bred plass i programmet. Kortfattet kan en vel samle stemningen hos det tyske folk i det korte utbruddet fra en eldre arbeider, som slett og ryddet i de ruiner som var igjen etter de allierte bombeflyene. «Vi får det aldri mer så godt som vi hadde det under Adolf Hitler». Og tyskerne håper at han engang skal komme lyslevende tilbake.

Østerrike er et billig og godt land for turisten. Men de sliter tungt med aket av okkupasjonsmaktene over seg. Da vi skulle passere over en elv og inn i den russiske sone fra den amerikanske, sto der bistert utseende russiske vakter, som vi forevise passene våre med visum til Østerreich, men flere ganger forlangte de «Ausweis». Vi fikk da tilslutt gjort dem forståelig at vi var turister med gyldig visum til hele landet og så slapp vi inn bak jernteppet. Men vi merket ikke mere til russerne før vi atter skulle forlate sonen for å reise inn i den engelske sone.

En østerriker viste oss rundt i Wien Han fortalte at det først nylig er blitt innrømmet fra amerikansk side at det var de som bombet operaen under krigen. Tidligere har de skyldt på russerne. Slik kives seierherrene, mens det østerrikske folk sliter med byrdene.

Vi var spendt på forholdene i Jugoslavia. Det forbauset meg hvor få biler der var. Mellom byene Zagreb og Beograd 395 km., var nylig en flott bred, betongautostrada blitt ferdigbygget. Men det var ikke mange biler vi så på den lange vegen, så det var ikke så rart, at den var tillatt å ferdes på for sykklister. Den forholdsvis beskjedne militære virksomhet i Jugoslaven, som ihvertfall vi kunne se, forbauset meg. Det var lite varer og fryktelig dyrt for en utenlandsk turist. Et brød kostet 60 dinarer (kr. 9,00) og en liter melk 40 dinar (kr. 6,00) f. eks. De innfødte jugoslaver hadde dog kjøpekort så de fikk nødvendige levnetsmidler mye billigere. Men der ble arbeidet hardt og jugoslaven ventet merkbar bedring alle-

av å ha levert en mengde av de ivrigste bøddelhåndlangene. Kristelig Folkeparti kan man ennå ikke ta alvorlig, tilbake står så Høyre, konservative og reaksjonens parti, Smith-Ingebrigtsens Oxford-forsamling.

Kan man i dag støtte opp om Høyre til valget? For mange vil dette være et stort og vanskelig spørsmål å avgjøre. For meg står det slik at vi faktisk er nødt til å gjøre det. Høyre er det største borgerlige parti og selv om de kretser innen Høyre som søkte en forsoning med NS medlemmene i dag er trengt tilbake, vil en slik demonstrasjon av vår styrke i Høyres favør lett kunne lede til disse krefter igjen kan finne et forum for sin oppfatning innen Høyres ledelse og dermed bidra til at opposisjonens krefter kan forene seg.

Jeg vet det er mange som ikke med lett hjerte valgdagen går ut og gir Høyre sin stemme. Vi husker alle Smith-Ingebrigtsens og Hambros holdning. Vi har heller ikke glemt redaktør Gierlows onde ledere i Morgenbladet. Men vi skal ikke glemme at Høyre i dag faktisk er den siste mulighet vi har til effektiv opposisjon og at enhver stemme som går til Høyre betyr en tilsvarende svekkelse av den sosialistiske blokk som var, er og blir vår hovedfiende og absolutte motstander i kampen vi fører for rett og sannhet.

Mange av oss har kanskje ventet at Forbundet skulle sende ut en parole om å stemme på dette eller dette parti. Så vidt jeg forstår vil en slik parole ikke kunne bli gitt, fordi Forbundet da aktivt trer inn i norsk parti politikk og derved vil dets arbeide bli vesentlig vanskeliggjort. Åpen stilling taken for det ene eller annet parti vil bety at de andre partier vil intensivere sin motstand mot Forbundet og den kamp det fører.

Saken må derfor bli en ting alle må avgjøre for seg selv, kanskje ikke uten bitre kamper med sin stolthet og overbevisning. Vi får alle håpe at resultatet av denne grubling må bli at vi treffes ved valgurnene på valgdagen. Vi har ikke råd til å sitte hjemme. Hensynet til alle våre lidelsesfeller gir oss heller ikke lov! Fordi om man benytter seg av sin stemmestemmet godkjenner man ikke at man er en «straffende» som er blitt ført tilbake til samfunnet, men den som ikke bruker sin rett godtar at han er blitt satt utenfor samfunnet.

Frem — og stem. I. T. S.

Forbryterne av årgangen 1945 raser videre mot sin egen undergang

De har intet lært og intet glemt, hverken Roosevelt-amerikanerne, eller Nygårdsvold-nordmennene

Det svenske blad «Vägen framåt» bringer i sitt siste nummer en utenrikskronikk som fortjener å bli kjent i vide kretser også i Norge. Bladet skriver:

«De kinesiske troppene i Korea har gjort en større ildinnsats enn noen sinne med granatkastere og kulesprøyter for å stoppe FN-troppenes angrep. Sovjetrussiske tropper konsentreres ved Persias nordgrense samtidig med at den britiske regjering viker og anerkjenner oljekildenes nasjonalisering. Sprengningsstendensene innen det sosialistiske riksparti etter seiersvalget i Nedresachsen har vist seg som et avis-anker av vanlig demokratisk beskaffenhet. M.S.I. seiret i valg etter valg i Italia. Den sosialdemokratiske presidentkandidat Körner vant i Østerrike over sin katolske konkurrent takket være et tilskudd av bl. a. tre hundre tusen uavhengige stemmer — disse stemmer som før valget ble kalt for nynazister av den sosialdemokratiske presse!

Midt i denne verdenspolitiske telegramhøst husker vi meldingen som virket spøkelsesaktig nifs: De 7 dødsdømte SS-menn i Landesberg er blitt hengt.

Det finnes altså ingen veg tilbake. Dette kan aldri gjøres om igjen. Forsoningsgesten ble ikke gjort. Det står en gang for alle fast at hvis vesterlandene skal kunne samles til forsvar mot kommunismen, gis det en gruppe vest for jernteppet som først må nedkjempes, koste hva det vil. Det gis en gruppe med hvilken det ikke finnes muligheter for noe kompromiss. Det bør slås fast at de fantasistall som offisielt oppgis for de menneskemasser de henrettede skal ha tatt livet av er så urimelige at selv dommerne ikke har kunnet tro på dem. Det bør videre konstateres at Sambandsstatenes høyesterett ny-rekrutertes under Roosevelt med personer som direkte solidariserer seg med Rooseveltsevelts politikk, og at de namerikanske høyesteretts medlemmer tilsettes på livstid. Det er altså personer som bærer ansvaret for at russerne ble sluppet frem til Elben, at Tyskland ble delt opp i flere soner, at Berlin-problemet ble skapt, at Korea ble delt i Nord og Syd Korea — det er representanter for dette styre som felte de endelige Landesberg-dommene. Disse personer har ingen ting lært og ingen ting glemt. De tilhører historiens evige bourboner som heller driver utviklingen til katastrofen, enn å gi avkall på noen av sine fikse ideer.

Det hviler en slapp stemning over hele vår verdensdel, men ett er sik-

kert: Vi kommer aldri til å glemme Landesberg. Like sikkert er det at vi av all kraft kommer til å bekjempe den hatpsykose som forlanger denne blodige vendetta. De skal forsvinne i stilhet disse menneskehetens skadedyr, omgitt av verdens forakt. Vi skal bygge fremtiden på de beste, de redeligste, de mest trofaste. Intet blod skal flekke våre hender, men vi kjemper heller intet kompromiss med det mest æreløse av alle systemer, systemet MAI 45. Vi skal ikke hvile før dette system er totalt forsvunnet fra jordens overflate. Martyrene fra Landesberg har et budskap til oss alle: Nu gjelder det Europa!

Så vidt «Vägen framåt». Her i Norge lever systemet MAI 45 usjenert videre. Det representeres av de menn som solidariserer seg med England mot Europa og som styrtet Norge inn i krig og okkupasjon. Som derpå rømte til tryggheten i London og siden kom hjem og holdt sitt blodige «Landssvikoppgjør» med anklager i strid med historiske kjennsgjerninger, i strid med folkeretten, i strid med norske rettsprinsipper, i strid med menneskerettighetene.

Disse verdige norske representanter for MAI 45 systemet sjeneres ikke av at den historiske utvikling har innhentet dem. Nu innkaller de under trusel om nye straffer til militærtjeneste innen A-pakten dem som de allerede har straffet fordi de kjempet mot bolsjevikene. Nå reiser de seiersmonumentet over bolsjevikenes innmarsj på norsk grunn samtidig med at de for amerikanske dollar i panikktempo reiser forsvarsmidler mot den samme seierherre i den samme landsdel. Mon tro om de lar Montgomery inspiserer arbeidet med seiersmonumentet i Kirkenes samtidig med at han inspiserer de øvrige anlegg der nord.

Hverken vi, eller noen annen har grunn til å stole på disse folks frontforandring, før de har gått tilbake til mai 1945 og vist vilje til å gjøre godt igjen sine forbrytelser mot dem som var i stand til å se så langt frem som til dagen idag, og hva deretter kommer. De kan ikke rette på sine myrderier. De kan ikke gi sitt første offer Haaland eller sitt siste (kirke) offer, professor Skancke, livet tilbake. Men de kan gjøre hva enn gjøres kan mot dem de fremdeles holder innesperret, og mot dem som de har sosialt utstøtt av fedrelandet.

Først når det er gjort, har den vestlige verden grunn til å stole på disse folks vilje til helhjerte tinnssats i kampen mot kommunismen.

Denne uvilje mot opposisjonen finnes. Den kan bli like sterk i land hvor et parti sitter med flertall i nasjonalfor-samlingen.

Det er nødvendig å peke på hvor

Da statsråd Ulrik Olsen — —

— Fortsatt fra side 1 —

Kristiansunds administrasjon falt i årene 1932—35.

Våren 1932 hadde byen oppnådd en gunstig gjeldsordning, men de kommunale myndigheter overholdt ikke vilkårene. De bød landets regjering tross og nektet å etterkomme de direktiver som ble gitt med støtte i gjeldende lov. Utfallet kunne bare bli ett: byen ble umyndiggjort. Den ble satt under forvaltning av et tre-mannsstyre ved kgl. res. av 25. 11. 1932, og som medlemmer av dette styre oppnevntes som representant for kommunen A-partiets senere ordfører, nåværende kommunalminister Ulrik Olsen, for kreditorene dav. kriminalsjef i Oslo, tidl. politimester i Kristiansund, Reidar Sveen, og for staten undertegnede, som også ble pålagt å fungere som styrets formann.

Administrasjonen utløste et sanse-løst raseri

innen Kristiansund A-parti. Mitt første ord til byen var at Adm.-styret så det som sin oppgave å gjøre hva det evnet for å dra kommunen opp av den økonomiske gjørmun den var i ferd med å drukne i, og at vi — med statens støtte i ryggen — ville søke å hjelpe opp byens næringsliv og gjengi byen grunnlaget for selv-hjelpenhet i framtiden. Til gjennomføringen herav bad jeg om alle an-svarsbevisste menneskers bistand. — Svaret var et hyl fra A-partiet. Det ble arrangert demonstrasjonstog på flere tusen personer, som utelukkende hadde sin viten om det som foregikk, fra «Tidens Krav», og det ble holdt hissende taler fra rød-trukne talerstoler. Av partitaktiske hensyn fortsatte denne motstanden gjennom hele administrasjonsperioden. Kunne det overhodet settes en kjele i veien for styrets tiltak, ble det prompte også gjort. I sitt valgnummer i år spiller «Tidens Krav» fornermet fordi jeg hadde den dristighet å kritisere bladet og det allmektige Kristiansund A-parti for deres opposisjon. Jo, tenk jeg vedkjenner meg den dristigheten. Og jeg kan fortelle bladet at det var ikke bare én men flere ganger at partiets formann, Ulrik Olsen måtte gå den tunge gang til mitt kontor og be meg ta tilbake politianmeldelser på «Tidens Krav» når bladet hadde gått lenger enn vanlig utenfor sømmelighetens grenser. Jeg skal ikke trette med noen detal-

jert administrasjonens historie, jeg vil bare minne om at våren 1934 trykte Adm.styret et lite hefte på 53 sider, som nok hadde vært til å få forstand av for noen og hver om det bare hadde nådd ut til publikum. De 2000 ekpl. ble imidlertid buntet sammen og av forskremte kommunalpolitikere gjemt innerst i mørket på rådmannens arkivkott, hvor de strøk med våren 1940. De som hadde fått lese dette lille skriftet, ville på en overbevisende måte ha fått dokumentert at Administrasjonsstyret ikke bare hadde en sparelinje men også en meget effektiv og positiv produksjonslinje. Ulrik Olsen vil i dag som kommunalminister sikkert ved å se igjennom sitt departements arkiv kunne finne avgjørende bevis for at styret ville kunne nådd enda lenger

skyldtes et intenst slit i bank- og lånedireksjoner og i Justisdepartementets Gjeldsmeglingsavdeling — et slit som nok formannen mer enn styrets øvrige medlemmer måtte ofre seg for — og leledes at når man nådde fram til slike resultater, så var det snarere på tross av enn på grunn av den holdning som det stedlige A-partiet hadde inntatt. Jeg kan forsikre at det var ikke lett å få fordringshaverne å ofre det vesentligste av sine tilbehørvender all den stund de var fullt vitende om hvordan den stedlige politikk hadde gitt seg utslag. — Jeg vet det — for det var i de fleste tilfelle jeg som førte forhandlingene.

Ida blir Ulrik Olsen framstilt som den bitre og uforsonlige motstander av Adm.styret. Heller ikke det holder stikk. Utenom styret kan det vel nok ha hendt at han har brukt store og sterke ord. Det vet jeg mindre om. Men innen styret var han i grunnen en meget aimabel medarbeider. At han en og annen gang prøvde å «klure» oss andre, javel, — det hendte nok, men det tok vi ikke så alvorlig. Vi andre var ikke så ukjente med det som kalles politisk taktikk, at vi ikke forsto at han kunne ha det vanskelig og at han måtte gjøre visse anstrengelser for ikke å «miste sitt ansikt». Hans offisielle dissenser tok vi heller ikke for tungt. Vi hadde et påtagelig inntrykk av at det bak det formelle «Nei» skjulte seg ikke så rent lite av positiv tilslutning. Et lite bilde vil muligens gi den beste illustrasjon av forholdet:

Da gjeldsordningen var gjennomført høsten 1935

og administrasjonen kunne heves, for lot jeg en middagstund stilt og ubemerket byen ved Størhavet. Det var ikke noe framme av kommunale myndigheter eller den slags offisielt vrøv. Jeg dro ganske enkelt min vei etterat min gjerning var gjort. Ferdig med det! Noen tid senere fikk jeg imidlertid en overraskelse. Både kreditorrepresentanten og jeg fikk ordførerens innbydelse til en overdådig middag på Bristol i Oslo, og under denne tolket ordføreren byens takk for det arbeid som var blitt nedlagt. Uken etter gjentok ordføreren middagen for oss og våre fruer i Stortingsmannspensjonatet. Jeg tror nok jeg tør påstå at Ulrik Olsen ikke har snakket for meget om disse mid-dager på hjemlige tomter. Likeledes at utgiftene nok heller ikke figure-rer i kommunens regnskaper. I politikken må det tas mange hensyn og det er ikke alt som egner seg for me nigmanns ører.

Jeg akter såvissst ikke å legge meg opp i det demokratiske slagsmål,

som om noen dager skal gå av stabelen i Kristiansund. Det er ikke derfor jeg har skrevet. Men når uansvarlige instanser «lager historie» med suveræn forakt for det som faktisk hendte, kløddes pennen meg likevel i hånden. Kanskje virket det også inn at den måten på hvilken man søker å legge framberetningen om administrasjonen i Kristiansund, på sett og vis minner om de midler som nyttes når dagens myndigheter skal skyldre okkupasjonens årsaker og forløp. I begge tilfelle er det prinsippet om at målet heller enn midlene som er det som gjelder.

Ekstra fin isterfetsild

leveres nu fra lager til handlende og forbrukere i heltønner og kvarttønner. — Ordres utbedes snarest.

Otto Ottesen-Havneraas A.s
Telefon: 1630.
Telegr.: Havneraas.
Kristiansund N.

Jeg representerer arbeidskraft — Kan De selge?

Jeg er tidl. politimann og som sådan nettopp løslatt etter 6 års opphold i statens konsentrasjonsleirer. Har et mindre verksted på egen eiendom, men mangler arbeide. Har De noe forslag? Alt innen tre eller metall har interesse. Ønsker helst komme i forbindelse med salgskraft som kan overta hele produksjonen. — Bill. mrk. «Samarbeide nr. 277».

Bestill dressen hos oss

sydd etter mål. Den blir både bedre og billigere enn om De kjøper den ferdig i en forretning. Skriv etter tøyprøver og målskjema. Oppgi farge og omtrentlig pris pr. meter. 20 års praksis — og godt renome for vårt arbeide.

P. Sporsem Konfeksjonsfabrikk
AUKRA.

Vi søker representanter i alle større byer for salg på provisionsbasis. Jernvarer, kortvarer, regntøy, ullvarer og moteartikler.

Sig. Fredriksen — Bjarne Holst.
Fuglehauggt. 4, Oslo — Tlf. 44 02 70 — 44 12 02.

Hallo Oslo
Abonnemang og annonser kan ordnes hos Thorger Wiik Maridalsvei 205. Gi beskjed i tlf. nr. 41 45 64.
«8. Mai».

Driver Oslo politi —
— Forts. fra side 1 —

tisk rettsstad. Men til dette har ikke Dagbladet noe å si.

Siden «Dagbladet» kom med den første melding om Handelsdepartementet spionvirksomhet i private firmaer, har vi vært på utkik etter et dementi fra departementets side. Noe slikt er ikke kommet i Dagbladet, men på annet hold erfarer vi at Handelsdepartementet har uttalt at det ikke bruker noen form for «bedriftsspionasje».

«Farmand» som i flere nr. har fulgt saken, kan nå fortelle, at Handelsdepartementets sjef nå er i arbeide med å sende ut en melding om saken. Denne redegjørelse er imidlertid ennå ikke kommet — til tross for at det er gått tre uker siden den ble bebudet.

«Farmand» retter i den anledning en skarp kritikk mot statsråd Bro-fag og skriver:

Juletre belysninger.

16 lys, hvite eller kulørte prima kval. kr. 49,00. Vær ute i tide. — Sender over hele landet.

A-S Kampen Elektriske,
Nannestadgt. 5, Oslo. Tlf. 68 36 97

Kan kreft

helbredes uten radium og operasjon? Les Martha Steinsviks sensasjonelle skrift «KREFTENS GÅTE...» Fåes mot inns. av kr. 2,00 til Helseforlaget, boks 3041, Oslo.

Bilmekanikere

Et par flinke og selvstendige mekanikere søkes til drift av bil verksted i Fluberg. Husrom eller leilighet kan skaffes. Skriv til Sv. Tidemand Ruud, Gjøvik.

Hallo venner

Hvem har bruk for meg 2—3 timer daglig i lett jobb i Oslo? Er eldre herre og nevenyttig. — «Bill. mrk. nr. 280».

Leilighet

«Bråkmakere»

Arbeiderbladet» brakte for en tid siden en artikkel «Reknskapet med NS gjort opp». Artikkelen bærer på mange måter preg av at 6 år er gått siden massearrestasjonernes tid i 1945

Arbeiderbladet» brakte for en tid siden en artikkel «Reknskapet med NS gjort om». Artikler og beretninger på mange måter preget av at 6 år er gått siden massearrestasjonernes tid i 1945. Den har en forsonlig tone som lover bra for en videre utvikling. For det er nok det som må til. NS folkene føler dessverre på ingen måte at reknskapet er gjort opp. Det står meget igjen.

Men tilbake til artikkelen. «Arbeiderbladet» skriver at de fleste er kommet inn igjen i arbeidslivet og opptatt i samfunnet, men det finnes en del «bråkmakere» som gjør vanskeligheter. — Til dette er en del å bemerke. For det første — det er riktig at en hel del er kommet inn igjen i arbeidslivet, men i dårligere stillinger enn de hadde før og i annet arbeide enn det de hadde kvalifisert seg for. Samfunnet slår herved vrak på evner og utdannelse som passer dårlig all den tid man snakker om planøkonomi. Men det er også mange som ikke er kommet tilbake til sitt yrke, prester, lærere, pressefolk, jurister o.s.v.

Skal alle disse titte til uretten — skal de i stillhet se sitt liv gli forbi i uvirksomhet og gråhet?

Er det ikke menneskelig at de arbeider for å få «rettsoppgjøret» revurdert — kanskje ofte med skarpe midler?

Det er vel dette «Arbeiderbladet» kaller bråk? Naturligvis, den sittende regjering vil «ro» omkring «rettsoppgjøret». Det er så ofte blitt sagt. Intet er naturligere. De styrende i alle land og til alle tider vil helst ikke ha opposisjon av noen art. Men dette er ikke demokrati — et ord som blir brukt svært meget i Norge i denne tid.

I land hvor demokratiet står sterkere enn her f. eks. England — er opposisjonen så å si lovfestet. I parlamentet har man «Hans majestæts loyale opposisjon».

Det er ikke bare i diktaturstater

denne uvilje mot opposisjonen finnes. Den kan bli like sterk i land hvor et parti sitter med flertall i nasjonalforsamlingen.

Det er uønskelig å peke på hvor farlig for stilling og levebrød det er å være i opposisjon i Norge idag. En stortingsmann eller kommunepolitiker som hevder sin egen mening blir ikke gjenvalgt. Han er politisk «en død mann» — som en arbeiderpartistortingsmann for noen år siden sa om en kollega.

Ved at staten underlegger seg stadig mer av landets økonomiske liv, blir stadig flere mennesker tvunget til taushet. Den som oppjoner mister myndighetenes «goodwill».

Dette er en krenkelse av en menneskerettighet — nemlig det frie ord, som samfunnet ikke begår ustraffet. — Likegyldigheten ånd legger seg over folket — initiativet lammes.

Folkesamvittigheten sløves.

Dreyfussaken i Frankrike var et lite «rettsoppgjør». Zola var nok også for de daværende myndigheter en ubehagelig «bråkmaker» — men han skaffet Dreyfus rett — og han hevet Frankrikes anseelse for etterverdenen.

Luther som hevdet tanke og troesfriheten var i den katolske kirkes øyne en «bråkmaker» — en ugudelig opprører.

Kopernikus påstod mot den rådende verden at jorden var rund, hvorfor skulle det nå ikke være «ro» omkring den tids verdensbillede?

Ja, slik kunne en fortsette. Hvor ville vi ha stått idag på det kulturelle og økonomiske område om det ikke opp gjennom tidene hadde vært slike opponenter? — Har ikke arbeiderpartiet selv hatt slike «bråkmakere»? — Men de har dog kjempet arbeiderklassen fram til bedre kår.

Det er bare når det gjelder en sak som «rettsoppgjøret» at det er en feil for ikke å si en forbyttelse å være i opposisjon. Menn som Scharffenberg, Langeland og mange, mange med dem

legge fram beretningen om administrasjonen i Kristiansund, på sett og vis minner om de midler som nyttes når dagens myndigheter skal skildre okkupasjonens årsaker og forløp. I begge tilfeller er det prinsippet om at målet helliger midlene som er det rådende. Respekten for sannheten ligger tydelig på minussiden.

Jeg tror «Tidens Krav» gjorde sin kommune en god gjerning

Idag tilskriver «Tidens Krav» statsråd Ulrik Olsen æren for at byen i 1935 oppnådde en bedre gjeldsordning enn nesten noen annen forgjeldt kommune. Jeg misunner ikke Ulrik Olsen denne laurbærkransen. Han trenger den kanskje. Men ikke desto mindre tror jeg at Ulrik Olsen selv føler seg noe benådet over æren. Jeg tror nemlig at vi adskillig riktiggere kan si det slik at den gunstige gjeldsordning kommunen oppnådde,

som kjemper for sannhet og objektivitet også når det gjelder «rettsoppgjøret» er i «Arbeiderbladet» øyne utdige kverulanter.

NS folk som bl. a. har 4 høyesterettsdommeres utsagn for at deres medlemskap ikke var straffbart, kan dessverre ikke love «Arbeiderbladet» å holde opp med å lage «bråk» — å holde opp med arbeidet for å få sannheten fram. De vil fortsette til uretten er gjort god igjen. Det er for dem en hellig plikt. Og vil Norge kalle seg et demokratisk land, må de uhindret og ustraffet få høve til det.

H. B.

Norsk Fukt — Bær — Grønnsaker — Tomater
EN GROS — KONTANT — GIRO
A/s B. JOHANNESSEN
Eriksgt. 15. Oslo — Telefoner 684310, 335930 — Telegr. adr. «Fruktbonden»

legge fram beretningen om administrasjonen i Kristiansund, på sett og vis minner om de midler som nyttes når dagens myndigheter skal skildre okkupasjonens årsaker og forløp. I begge tilfeller er det prinsippet om at målet helliger midlene som er det rådende. Respekten for sannheten ligger tydelig på minussiden.

Jeg tror «Tidens Krav» gjorde sin kommune en god gjerning

om den til alminnelig utdeling trykte opp igjen i sin helhet Adm.styrets beretning fra våren 1934. Et slikt tiltak ville kunne gi byens innvånere et ganske annet virkelighetsnært inntrykk enn det valgagn som det nå forsøkes med. Og kanskje en ting til. Muligvis ville det også bety en høyst betimelig advarsel til dem som idag bærer ansvaret for kommunens økonomi. Gjeldsspekulaset er igjen rykket inn på Kristiansunds arena under dens radikale ledelse i de siste 6 årene. Og denne gjeldsstiftelsen har ikke bare resultat i produktive foretagender. Tvertimot!

Men denne siden av saken kan det bli anledning til å komme tilbake på i forbindelse med en nærmere omtale av dagens «departementsdiktatur». Denne gang har jeg villet slå ned på det jeg kaller uærlig argumentasjon. Slik argumentasjon gir ikke grunnlag for en redelig forvaltning hverken i den enkelte kommune eller i landet som helhet.

Forvrengningen er en dårlig tjener og falsk slår sin egen herre på hals! Det bør huskes — også når varme valgvinde hetner opp temperamentet.

HELGE GRØNSTAD.

saken. Denne redegjørelse er imidlertid ennå ikke kommet — til tross for at det er gått tre uker siden den ble bebudet.

«Farmand» retter i den anledning en skarp kritikk mot statsråd Brofoss, og skriver:

«Vi vil dypt beklage at en ansvarlig norsk statsråd betrakter en slik beskyldning som noe så bagatellmessig at den ikke trenger en omgående redegjørelse. Det er ikke en bagatell at en av landets største aviser kan fortelle at norske offentlige myndigheter bruker metoder som ikke moralsk kan forsvares.»

Ifølge nye opplysninger eller rykter som «Farmand» kommer med i sitt siste nr. skal det være politiet som bruker spioner. Politiet skal ifølge bladet ha brukt en funksjonær i et privat firma som «rapporteur».

Står politiets virksomhet som spion sentral i forbindelse med statsråd Brofoss's arbeidstempo?

«Farmand» skriver til slutt:

Hvis disse rykter medfører sannhet, er det langt mer gravende enn Gudes svindlerier. Svindlere vil det dessverre alltid finnes. Dem er det politiets sak å ta seg av. Men etterforsknings form er et av kriteriene på om en befinner seg i en politistat eller en rettsstat. Det er så langt fra likegyldig på hvilken måte en forbrytelse eller en forgåelse blir avslørt på.

Disse rykter må nå bli brakt ut av verden.

Vi tillater oss derfor å spørre statsråd Brofoss: «Når kommer den bebudede redegjørelse fra Handelsdepartementet?»

Og vi spør politimester Welhaven: «Brukte politiet en spion under etterforskninger i Gude-saken eller kom arrestasjonen som følge av politiets og valutakontrollens legitime etterforskning eller som resultatet av en åpen anmeldelse?»

Vi vil til overflodighet gjøre opp

timer daglig i lett jobb i Oslo. Er eldre herre og nevenyttig. — «Bill. mrk. nr. 280».

Leilighet

2 v. og kjøkken, innlagt elektris, trykkvann og vask på sentralt sted ved Kongsvingerbanen ledig. Mannen må hjelpe til litt i onnene mot tariffloønn. Maskinell korndyrking. Forøvrig lette arbeid. Bill. mrk. «Husvær nr. 275».

merksom på at vi venter et omgående svar.

Ingen av de to herrer kan være i tvil om at det er av største betydning å få disse forhold helt klarlagt.

Selvsagt kreves det en effektiv valutakontroll for å stanse årelatingen av våre valutaeserver. Men i en rettsstat går det i anstendighetens navn ikke an å bekjempe forbrytelsene med forbryterske våpen, — og det er dette Handelsdepartementets sjefer gjør seg skyldig i, når de legaliserer angiversystemet som et ledd i det offentlige kontrollapparat.

Rettelse

Prentesvarten har i nr. 33 fått lirket ut et par bokstaver og dermed gjort Christopher Bruuns stridsskrift «Om Christensamfunnets Synder» til «tidsskrift». Hans tidsskrift har imidlertid navnet: «For frisindet Kristen-dom». Ivar Frihaug-Osa.

Fo — — —:

«8. Mai»s

kronikk 21. sept. 1951

Og toget går videre

Hjulene slår mot skinneskjøtene, toget kjører gjennom en vakker bygd i et vakker land, — forbi et skogholt, forbi en bondegård og en lang, gulbrun høyhesje. Og så puster det ut ved en stasjon. Der står noen arbeidere og ser på toget, de fleste er nokså unge, men de har allerede lært grunnstillingen: Hendene i bukselommen og hodet litt neddukket. Der er et større anlegg i nærheten — en magnet som drar unggutter til seg og venner dem til store tall. En skiller seg ut fra flokken, tar en lærkoffert og entrer toget. Litt etter kommer han inn der jeg sitter, ser den ledige plass, anbringer kofferten og setter seg, reiser seg straks og kommer med hånden. «Kjenner du meg ikke», sier han. «Du hjalp meg under okkupasjonen. Husker du ikke det?»

Nei, jeg kan ikke huske alle. Og nu er han ved anlegget og tjener penger?

Ja, jo. Tjener penger. — Men de går igjen, de lekker ut allevegne selv om man sparer. Og de som ikke sparer! Hm: Men det er jo penger alt

dreier seg om, penger og levestandard, man lever for levestandarden.

Fortell meg litt om forholdene i sin alminnelighet og om fagorganisasjonen?

«Fagorganisasjonen —». Han kaster et sky blikk omkring seg på alle som er innen hørevide. Det låter til at alle medreisende er fremmede, for han klarer seg opp og blir trygg, men han vrir seg, han har liten lyst, det er som om han skal bekjenne noe han er medskyldig i. «Jaja», sier han. «Sett det bare i avisen. Men nevnt for all del ikke navnet mitt. Du må ikke det.»

Mens han hele tiden holder øye med våre medreisende forteller han lavmælt: — Ved anlegget er ca. 700 mann. Ca. 600 er fagorganiserte. Av alle disse 700 er det omtrent 80 kommunister. Formannen i foreningen er kommunist. Det er han som leder møtene. Men til møtene i fagforen, kommer fra 50 til 100 mann. Når det så er kommunistene som er de aggressive og møter mannjevn opp, så blir jo disse bestandig i stor majoritet, får sin vilje gjennom og har

ledelsen i alt. Således er alle tillitsmenn kommunister. Forslag som skal behandles på møtene skal innleveres skriftlig i god tid før møtene. Men kommunistene kommer alltid med benkeforslag, som ingen er forberedt på, og som de ved sin majoritet på møtene tvi ger gjennom, tross de bare utgjør noen prosent av de organiserte. Slik blir det at minoriteten når.

Saker som behandles — tjaa. Det er da akkordsatsene, som jo egentlig avgjøres på annet hold. Av mere viktighet synes forholdene i brakene — med kokker og slikt — å være. Det kan skape store bølger. Men allerviktigst synes det å være å fatte resolusjoner, og protester, — ja, for eksempel mot frigivelse av de tyske generaler etter krigsforbrytere, som det heter. Det er laget en resolusjon til statsmaktene om det. Og så er det da Tysklands oppvepning, Spanias deltakelse i A-pakten, Formosa og Tito og slikt.

Forresten A-pakten — den har gitt kommunistene et kjempefint argument å fare med. Du vet at folk — ikke bare utover bygdene men like meget ved anlegget — ser med skrekk på hva A-pakten og beredskapsloven kan dra oss opp i. Og det utnytter kommunistene til siste fille. Men tross at de raser mot A-pakten og beredskapsloven, så er de regjeringen hjertens taknemme lig for disse ting. A-pakten har øket faren for et bolsjevik-innfall med minst 50 pst. Og er det noen kom-

munistene gjerne ser komme inn i landet, så er det Røde-Ivan. Beredskapsloven kan da komme i rette hender.

Joda, når du spør, så drives det agitasjon på møtene, men bare av kommunistene. De driver agitasjon på arbeidsplassene og i brakken. I brakken ligger det alltid fullt av kommunistiske brosjyrer og flyveblar. Og hver lønnsdag møter kommunistene opp med lister og tigger — jeg bør helst si — presser — penger til deres avis: Friheten. Det er sannelig ikke mange av de yngre som tør la være å gi. Selv bondegutter gir. De er redd dem av mange grunner. De kan bli hundset bort fra anlegget. Og kanskje sitter kommunistene med makten en vakker dag, og da gjelder det ikke å ha vært noen motstander. Dessuten kan de ikke stå seg mot kommunistene i en diskusjon. Endel av kommunistenes kritikk er jo uomtvistelig riktig. Og de borgerlige partier gir jo disse ungen ingen platform å stå på. Om kommunismen er de uvitende, dens innerste vesen og dens system er dem fremmed og ukjent. Ja, de er forresten uvitende om alt som vedrører historio og politikk. De har lært litt om Abraham, det er det hele. Og hva hjelp er det i det?

Det samme kan man si om dem som sokner til arbeiderpartiet. Det blir for hver dag vanskeligere å forsvare arbeiderpartiets politikk. Arbeiderpartiet er jo ikke noe arbeiderparti lenger. Alt hva det gjør er

motsatt dets egentlige program. Og så det utnytter kommunistene til å mele sin egen kake. — Nei, jeg har ikke inntrykk av at kommunistene heller har noen inngående kjennskap til kommunismen. Deres agitasjon gir heller ikke inntrykk av noen personlig oppfatning. Det hele er sentralledelsens slagord og fraser in xentenso.

Jeg husker to unge personer som hadde vært utsendinger eller legater til Øst-Berlin. De gikk omkring og berettet med store ord og fakker om arbeiderstatens velsignelser. Det var som å høre på denne der russekjerringen i radio. Jo, det skulle ha vært 400 sånne kommunisdelegater som hadde besøkt østsonen i Berlin med tillatelse fra de norske myndigheter, sa de.

Som sagt, det er kommunistene som dominerer, de lager bråk, især i brakken og er en evig uro. Det sies, at de ikke er uten våpen. — Selv har jeg ikke sett noe, men jeg vet at de har gått med sten i lommene ved visse anledninger.

Hvis det blir krig — Ja, det er ikke bare utover bygdene at folk ser med gru på muligheten, men og så ved anlegget. Og folk spør: Hvor dan vil da kommunistene forholde seg? Og så synes det som om noe — hva det nu kan være — som går kommunistene på nervene. De bruker iallefall nokså meget av — ja, jeg får kalle det nerveberoligende midler.

En enkelt hendelse, en episode. Jo,

en av de store augurer fant ut at det ved avdelingen var behov for en sekretær, og at han selv var den rette mann til stillingen som skulle lønnes med 10,000 kroner. Men det gikk ikke — merkelig nok.

For noen dager siden holdt arbeiderpartiet nominasjonsmøte her. — Der deltok 35 mennesker i alt.

Hva jeg mener om de politiske partier og fremtiden. Nå, jeg har vel nokså lite grunnlag for å mene. Men folk jeg snakker med både ved anlegget og i bygden mener at de intet kan vente — uten kanskje noe ennu verre — av de nuværende politiske partier. Jeg har inntrykk av at folk står likesom ventende og lyttende etter noe nytt, etter noe som kan legge hele tilværelsen på en tryggere bane. Det synes som om det i lengden ikke nytter å bedøve folk med regn av nikkeler og levestandard. Usikkerheten og angsten borttar så allikevel gleden ved det hele. Som nu det er lever man gledesløst tross at....

Han stanser plutselig. En kar er kommet inn i vognen og nikker kjent til min mann og setter seg i nærheten. Og min mann kjenner meg ikke mer. Han sitter bare og stirrer ut av vinduet.

Og toget går videre gjennom en vakker bygd i et vakker land som ser så fredelig ut — — —.

Ved rettssikkerhetens sykeseng

Stortingsmann Trond Hegna prøver med hestekur
Refleksjoner ved Toralf Fanebust angående Danielsen og Dorenfeldt & Co.

Angående Danielsen og Dorenfeldt & Co.

Dagen før jeg skiftet gråklæa av meg og forlot «Botsen» den 20. mai 1948, søkte jeg audiens hos overlege Leikvam. (Jeg ville takke for den tranflaska jeg fikk som påskjønnelse for at jeg hadde gnomlet stomp og drukket springvann i 3 uker, takket være statsadvokat Dorenfeldts innvilgning av min søknad om vann og brød).

Overfor dr. Leikvam nyttet jeg anledningen til å beklage rettssikkerhetens sykelige tilstand i sin brede alminnelighet. (Bl. a. hadde jeg frifinnelsen av Feldmann-morderne i frisk erindring og en viss klokkekjærlighet til det enestående forhold at steno grafreferatboken fra lagmannsrettens behandling av injuriansaken riksadvokaten — redaktøren, var blitt rettsstridig stoppet i trykken ved anvendelse av provokator. Om hensikten var å skjeme den seirende part eller røkkelegge de især av påtalemyndigheten anvendte irregulære metoder, får en spørre provokatørens oppdragsgiver).

— A, svarte dr. Leikvam på sin rolige måte, vi får tro rettssikkerheten er så grunnfestet i det norske folk at det ikke vil gå mange år før vi igjen har et rotekke rettssammfunn.

Jeg måtte minnes disse ordene da jeg den 10. september leste stortingsmann Trond HEGNAS redaksjonelle leder i arbeiderpartibladet «1ste Mai» i Stavanger.

Her tillater jeg meg å gjengi et par utsnitt av hans tydelige misstillitsvotum til påtalemyndighet, det spesialpoliti og de domsinstanser som forut for frifinnelsesdommen i «lagmannsretten» har kompromittert rettsstaten i Danielsaken:

«Så kan vi kanskje slå oss for brystet i selvvettferdighet når en norsk domstol enstemmig har frifunnet Danielsen?

Nei, det kan vi ikke.

Folkedemokratiske metoder er ikke vårt mål for rettssikkerhet. Vi må måle etter demokratiske metoder, eller hvis dette ord kan ha en uklar betydning: etter de metoder og prinsipper som er grunnfestet som garanti for rettssikkerheten her i landet.

Målt etter dette mål er Danielsen saken en flau historie for å si det meget mildt.

En mann er arrestert og holdt innesperret i 143 dager under de mest ærekrenkende forhold.

Politi har gått til aksjon på et grunnlag som for retten væreren hen til intet.

Forhørsretten, som skal sikre norske borgere mot fengslig forvaring uten grunn har et par ganger godkjent fengslingen av Danielsen på dette sviktende grunnlag og har holdt seg til politiets forsikringer.

«En meget flau historie, men dess verre ikke bare det.

Et politi og en anklagemyndighet som nytter sin autoritet til å sette norske borgere i fengsel uten at det foreligger tilstrekkelig grunnlag for det, er en meget betenkelig sak.

Domsinstanser som langt på vei ligger under for denne autoritet er en enda mere betenkelig sak.

Begge deler betegner angrep mot grunnprinsippene for rettssikkerheten, som igjen hører med til det vesentlige grunnlag for folkestyret.

I den tid vi lever i er det nødvendig å ha en overvåkingstjeneste for å trygge landets interesser. Den må ha midler, makt og autoritet nok til å kunne løse sin oppgave.

Men den må først og fremst være sammensatt av folk med en slik dømmekraft og en slik grunnfestet holdning på basis av de demokratiske rettsprinsipper at de ikke misbruker sin makt og sin autoritet.

Her er det noe som har sviktet i Danielsaken. Det er ikke bare en flau historie, men en meget alvorlig sak som må trekke de nødvendige konsekvenser etter seg.

I tilslutning til denne tydelige tale kunne det gjøres mange refleksjoner mot en lang rekke flau foretelser under gjenreisningens opphetsede år som bakgrunn. Men la oss for anled-

ningen holde oss til den foreiggende vanngang som selv i en stortingsmanns øyne har fått begere til å flyte over.

Trond Hegna skrev i hine hårde dager sin berømte motstandsleder: «Ingen nordmann tilsalgs». Han fikk bøte for det, men angre det kommer han nok aldri til å gjøre.

Hans tydelige tale i dag bærer bud om at han heller ikke under kommande situasjoner vil være tilsalgs — om det aldri så meget lokkes med «beredskapshensyn» og skremmes med busemenn som kommunisme og spionasje.

Men, herr Hegna, det må videre være tillatt å vente at Deres myndige ord og indignasjon ikke innskrenker seg til å gjelde dette ene, særegne tilfelle, men at De som moralsk menneske, redaktør og tingmann går konsekvent inn for å gjenreise

«de metoder og prinsipper som er grunnfestet som garanti for rettssikkerheten her i landet».

Utglidning har vi hatt meget mer enn nok av. — Danielsensaken er jo bare ett av de mange, lite flatterende tilfeller fra rettssikkerhetens elleveårige sykeleie. Tal og skriv den frisk, Trond Hegna! Ingen tingmann tilsalgs — etter 1951.

Toralv Fanebust.

Stridighetene innen A-partiet ikke lengere noen hemmelighet

A-partipampene driver overalt politisk likvidasjon av folk som har sin egen mening

AP-kommuniké står ikke til troende

Også på Lillehammer er det stor strid innen A-partiet. Resultatet av kampene hittil er at redaktør Thorud i bladet Dagningen av bladet styre er kastet ut i den «evige fortapelse».

Om denne historie skriver Dagbladet:

Avisen Dagningen på Lillehammer opplyser i en notis i dag at redaktør Bjarne Thorud straks er innvilget sykepermisjon. Redaksjonssekretær Henry Nordstrøm er blitt midlertidig redaktør.

Dagbladet hører at redaktør Thorud sa opp sin stilling for kort tid siden, men har en oppsigelsestid på tre måneder. Styret fant å kunne entledige ham «på grunn av sykdom» før tiden var utløpet.

Dermed er striden mellom Lille-

Den som kjenner til de forhold som i dag råder innen A-partiet, kan ikke annet enn le av AP-meldingen. Og når vår hjemmelsmann, som selv er fra Lillehammer og samtidig har de aller beste orienteringer om A-partiets indre stridigheter — sier om forholdet, at det var de bundne partislaver som vant i første omgang, da kunne vi ikke unnlåte å gi våre lesere et lite innblikk i de store stridigheter innen det store parti, som disse to meldinger også gir et lite bilde av.

USA føler seg truet også

Vår kultur har skapt mange avguder, som har sviktet.

«Rettsstaten» Norge

Da Forbundet for Sosial Oppreising ifjor vår sendte Stortinget sin store og velbegrunnede henvendelse og utstyrte denne henvendelsen med titelen «Gi oss rettsstaten tilbake!», så var det innen den såkalte «fri» norske presse enighet om at bare denne tittel var en hån mot det norske samfunnet. Man kan ikke kreve noe tilbake som man aldri har mistet, het det.

Vel — slik kan de folk snakke som ikke har stiftet noe nærmere kjennskap med det som i dag kalles den norske «rettsstaten». De som er blitt svidd på skinnet, vet noe annet. De vet — og de vet det i fulleste monn — at dagens norske språkbruk kan ikke den norske rettsstaten presenteres uten i demonstrativ anførselstegn.

Selv innen den kompakte «taushetsfronten» er det imidlertid en og annen som i den grad føler seg tynget av det faktiske at han ikke kan unnlåte å bryte de mektige menns parole. I «Morgenbladet» for 11. september har eksempelvis o.r.sakf. P. Munthe-Kaas fått plass for en etter omstendighetene høyst fripostig artikkel under titelen «Rettsstatens oppløsning».

Det heter i denne artikkelen bl. a.: «For menigmann er situasjonen likefrem kaotisk. — Når dertil kommer at vårt Storting er overarbeidet med stadig nye lover og sjelden eller aldri får tid til virkelige å gjennomarbeide en lov tilfredsstillende, — kan man spørre seg om ikke rettssikkerheten her i landet er på god vei til å bli utvannet. — Forutsetningen for trygghet mot overgrep fra myndighetenes side må tross alt være at alle og enhver uten for

stor ulempe kan sondre mellom rett og urett, mellom det som er straffbart og det som samfunnet tillater. Dette skulle synes elementært, men det er dessverre en kjennsgjerning at de ferreste idag kan trekke opp denne grense, og at folk daglig forbryster seg mot forbud og påbud om hvis eksistens de er hel uvitende. — Lovens ord og folkets rettsbevissthet følges ikke lenger ad. — Det er neppe for meget å si at det norske samfunn er på god vei inn i denne oppløsende prosess. —»

Som det vil fremgå av disse utdrag tar man selv på høykonservativt hold til å stusse over dagens norske rettsforhold. Man føler at man er kommet på glid. På glid ut over en skjebnesvanger skråbakke.

Det støtter ens tillit til seg selv å se at det er andre som har samme mening. Vi som har vært straffet av den norske «rettsstaten» på frihet og eiendom ved tilbakevirkende straffebestemmelser, unnfanget og født i dølgsmål, vi trenger forsvårdt ikke til noen bekreftelse utenfra på at det hele er pil råttent. Vi vet det, — av egen bitter erfaring. Men likevel takker vi selvsagt for enhver oppløsning — fra hvilken kant den enn kommer. Selv fra «Morgenbladet».

Når alt kommer til alt er nok ikke titelen «Gi oss rettsstaten tilbake» så ubeføyd likevel. Tvertimot! Den rammer i blinken det som siden 1945 har skjedd og som ennå går for seg i «rettsstaten» Norge. Det er på høy tid at man gir oss mulighet for å kunne sløyfe de infamerende anførselstegn.

H. G.

DET TYSKE POLITI

har ennå ikke funnet den tyske riks befullmektigede i Danmark under okkupasjonen, Werner Best, som «gikk under jorden» ved utvisningen av Danmark etter frigivelsen. Men Berlinske Tidendes korrespondent i Flensburg meddeler at et spor leder til red. Wäsche i Göttingen, en bror av den dr. Wäsche som spilte en betydelig rolle i Danmark under okkupasjonen.

DET SITTER ENNA

141 nordmenn og 34 tyskere fengslet her i landet, forteller ekspedisjonssjef Halvorsen i fengselstyret til Vårt Land. Av disse er det 76 nordmenn og 19 tyskere som har livsvarig fengsel, mens de øvrige har lange fengselsstraffer. Alle tyskere sitter på Espeland ved Bergen.

BONN SKAL I DEN

nærmeste fremtid få en vaktparade i stil med den gamle på Unter den Linden. Politivakten ved presidentens villa Hammerschmidt skal erstattes av et vaktkompani fra det nylig opprettede grensepolitiet. — Vaktkompaniet skal også stille et æreskompani som skal opptre ved statsbesøk.

FINNLANDS FOLKEMENGDE

var pr. 1. januar i år 4,076,624, hvilket er 59,206 mere enn på samme tid ifjor.

DET AMERIKANSKE

justisdepartement anser nå medlemmene av det russiske nyhetsbyrået Tass som representanter for en fremmed makt og ikke nødvendigvis som korrespondenter, har kongressmedlem Celler fremholdt.

JAPAN SKAL SENDE

ekspert på industriens, finansvesenets og jordbrukets område til India for å hjelpe India til å sette opp en femårsplan for økonomisk ekspansjon.

ETTER HVA DET

meddeles gjør den britiske regjering nå alle forberedelser til parlamentsvalg i november. Attlee har imidlertid ennå ikke tatt sin beslutning, men en regner med at han den 1. oktober vil gi meddelelse om valget.

POST- OG TELEGRAFMINISTEREN

i Vest-Tyskland, siviling. Hans Schuberth, kom tirsdag i forrige uke med fly til Stockholm på et par dagers uoffisielt besøk i Sverige etter inbydelse av statsråd Torsten Nilsson. Han følges på reisen av sin datter og sin sekretær, Oberpostrat Eichmann. Tyskland har fra gammelt av hatt en sterk forbindelse til Sverige.

Ingen stemning for den nye tyske nasjonale dag.

Privat til «8. Mai» fra Berlin.

Den nye tyske nasjonaldag ble feiret i Vest-Tyskland på onsdag i forrige uke. Etter hva vår korrespondent meddeler, ble flaggene heist bare på de offentlige bygg både i Berlin, Bonn og i de øvrige Vest-tyske byer. Tyskerne som folk ekstimerte ikke den påduttete frihetsdag.

I samme forbindelse ble det fra regjeringen i Bonn sendt ut en melding om at en ny orden var innstiftet. Den vil bli så snart ordensreglene er utarbeidet tildelt tyskere og utlendinger som har gjort seg fortjent til å få den. Med hensyn til de tidligere tyske ordener bl. a. Jernkorset, har regjeringen i Bonn besluttet å løse dette spørsmål på den måte at det innstif-

Driver Røde Kors falsk propaganda?

Jeg sitter å ser på min post, den er stemplet «Røde Kors kjenner ingen grenser». Likeså mente jeg at Røde Kors skal hjelpe både venn og fiende. Dette stemmer dog ikke med de erfaringer vi har gjort etter frigjøringen, da norske kvinner er domt inntil 3 års fengsel, fordi at de meldte seg til tjeneste i det tyske Røde Kors for der å utføre barnhertighetsgjerning mot sårede med mennesker. De følte seg forpliktet å utføre dette i tillit til Genferkonvensjonen. Personlig var både jeg og min familie medlemmer og støttet Røde Kors i mange år før krigen men nå kan jeg ikke for min samvittighets skyld være med på å støtte en institusjon som er med på å straffe dem som fulgte Genferkonvensjonens parole.

Jørgen Hattemaker.

grunnlag som for retten værre hen til intet.

Forhørsretten, som skal sikre norske borgeres rettigheter, har uten grunn har et par ganger godkjent fengslingen av Danielsens på dette sviktende grunnlag og har holdt seg til politiets forsikringer.

Politil, anklagemyndighet og lavere domstolinstanser har gjort de mest fortvilte anstrengelser for å hindre at Danielsens fikk den forsvarer han ønsket. Det må høyesterett til for i dette tilfelle å fastslå ett av de mest elementære rettsprinsipper.

Etter rettssaken er også en ting ganske klart: bare med en forsvarer som arbeidet sammen med anklagemyndigheten kunne statsadvokaten vært i stand til å få Danielsens dømt på grunnlag av de bevisligheter som forelå.

«Danielsens valgte forsvarer ble i første omgang avvist med den begrunnelse at hun ikke hadde laud til eksamen.

Vi har aldri kunnet betrakte laud til eksamen som noen garanti for skarpsindighet og ennå mindre for sunt folkevett. Men vi har betraktet denne eksamenskarakter som en noenlunde trygg garanti mot bestandtåpelighet. Det er med sorg vi må slå fast at også denne beskjedne garanti synker i grus».

midlertidig redaktør. Dagbladet hører at redaktør Thorud sa opp sin stilling for kort tid siden. Men har en oppsigelsestid på tre måneder. Styret fant å kunne entledige ham «på grunn av sykdom» før tiden var utløpet. Dermed er striden mellom Lillehammer kommune og redaktør Thorud avsluttet. Arbeiderpartiets pamper gikk av med seiren mot en utro disippel. Ingen sidesprang, takk! Selvsagt kunne ikke A-partiets politiske pressebyrå (AP) unnlate å komme med sine vanlige fordreininger. Samme dag som Dagbladet hadde meldingen om den «politiske henrettelse» sendte (AP) ut følgende kommunike:

Dagbladet er i dag igjen ute med en av sine vanlige uetterretteligheter, og forteller at redaktør Bjarne Thorud i «Dagningen» på Lillehammer er avskjediget. Forholdet er at redaktør Thorud flere ganger har ytret ønske om å slutte, og for vel en ukes tid siden sa han opp sin stilling, og søkte samtidig sykepermisjon. Bladstyret har altså ikke avskjediget Thorud, men innvilget ham den sykepermisjon han søkte om, og samtidig innvilget ham full lønn i permisjonstiden, som etter Thoruds eget ønske faller sammen med oppsigelsestiden.

også gir et lite bilde av.

USA føler seg truet også i luften

Stabsjefen for USA's flyvåpen retter et alvorlig varsko til senatet

USA har intet annet valg enn å bibeholde sin overlegenhet i luften, hvis det ikke vil komme opp i en hurtig militær katastrofe, heter det i en rapport som stabsjefen for USA flyvåpen har sendt senatet.

De første luftstridskrefter vil bli de avgjørende, og det kan ta år for å erstatte store ødeleggelser på flyvåpenet, og i disse år kan fienden med et overlegent flyvåpen oppføre seg mot oss med knusende ødeleggelser som resultat. De russiske ledere har bygget opp et strategisk flyvåpen, og de kjenner til atombomben, det våpen som gjør det strategiske fly fryktelig effektivt. Nå er russerne i ferd med å gjøre det strategiske fly så effektivt, at det ut fra vårt synspunkt grenser til det utrolige. Det er tegn som tyder på, at de er i ferd med å ta ledelsen i det rum som vil bli det avgjørende ved neste krig. Og hvis vi ikke er i stand til å vinne herredømmet i luften, er vi på ingen måte i stand til å vinne kampen på marken, slutt stabsjefen for USA flyvåpen, herr Vandenberg.

om at en ny orden var innstiftet. Den vil bli så snart ordensreglene er utarbeidet tildelt tyskere og utlendinger som har gjort seg fortjent til å få den. Med hensyn til de tidligere tyske ordener bl. a. Jernkorset, har regjeringen i Bonn besluttet å løse dette spørsmål på den måte at det innstiftes et eneste utmerkelsestegn som skal erstatte alle de forskjellige utmerkelser som ble utdelt under siste verdenskrig.

Er det amerikanske folk enig? Vi tror det neppe.

Privat til «8. Mai» fra Washington.

Situasjonen er nå kommet derhen at USA har sett seg nødt til å bygge et eget hus for statens regnskapsvesen og den amerikanske statslåneviksomhet overfor andre land. — Under innviingen av denne bygning som fant sted i forrige uke uttalte president Trumann at USA's økonomiske stilling var sterkere enn noen gang tidligere. Han fremhevet at det nye budsjett på 68 milliarder dollars for det meste vil komme til å utgjøre landets forpliktelser til forsvaret. I sin tale gjentok han minst fire ganger at Amerikas økonomiske stilling idag er så grunnfestet at ingen makt er i stand til å røkke den, og på grunnlag av den politikk som er ført er også det amerikanske folk rikere enn noen sinne — tross skattessedelen. Ingen andre enn Truman kan få seg til å tro noe slikt.

det Røde Kors i mange år før krigen men nå kan jeg ikke for min samvittighets skyld være med på å støtte en institusjon som er med på å straffe dem som fulgte Genferkonvensjonens parole.

Jørgen Hattemaker.

Spania og den innenrikspolitiske samvittighet

Vi har tidligere fremholdt at når England protesterer mot USA's samarbeide med Spania, så skyldes det mere innenrikspolitiske hensyn enn utenrikspolitiske realiteter. Dette bekreftes av Marguerite Higgins i en artikkel, som offentliggjøres i New York Herald Tribune. Vi siterer:

«Det må nok sies at noen av de politiske innvendinger fra Frankrike og Storbritannia er laget for hjemmebruk. Det er iallfall en åpen hemmelighet i Paris at president Auriol sa til noen besøkende amerikanske senatorer i forrige måned at de skulle ikke bry seg for meget om Frankrikes protester, siden disse i høy grad var et resultat av innenrikspolitikken. Dessuten har både Storbritannia og Frankrike allerede et militært samarbeid med Francos nærmeste nabo, Portugal, hvor der er et lignende diktatur som det spanske. Slike selvtsigelser i den politiske samvittighet er egnet til å underminere de argumenter man bruker mot å inkludere Spania i den felles antikommunistiske forsvarsfront».

i Vest-Tyskland, siviling. Hans Schuberth, kom tirsdag i forrige uke med fly til Stockholm på et par dagers uoffisielt besøk i Sverige etter inbydelse av statsråd Torsten Nilsson. Han følges på reisen av sin datter og sin sekretær, Oberpostrat Eichmann. Tyskland har fra gammelt av en nøkkelstilling som transitland for Sveriges kontinentale postlinjer.

FRA NESTE MANE D av vil også hollenderne få anledning til å se regulære fjernsynssendinger programmer. Når vil Norge komme etter?

USA er uovervinnelig, sier Truman

Privat til «8. Mai» fra New York.

Atter engang blir det sendt ut over verden et nytt budskap om Amerikas uovervinnelighet. Det er gjennom den amerikanske regjeringens propagandadepartement at denne beskjed kommer. Nye typer av atombomber, beregnet på direkte angrep på fiendens landstridskrefter er uteksperimentert. I samme forbindelse blir det opplyst at det vil bli satt i gang underjordiske atomsprengninger for å kunne vinne erfaringer med hensyn til sjokkvirkninger.

For å bringe det skjelvende Europa litt lindring i sin nervøsit over egen stilling blir det hevdet at ved hjelp av den nye atombombe, som er så liten at minst tyve stykker kan føres i et fly, er Amerika i stand til å beskytte alle de land i Europa som er tilsluttet A-pakten, og hvilket som helst angrep på A-paktland er etter amerikansk mening dømt til å mislykkes.

Det var ikke så verst allikevel

«Stockholms-Tidningen» bringer hver dag innlegg fra sine lesere under spalten «Fri talan». Onsdag den 12. ds. finner vi under denne spalten nedenstående innlegg som vi lar tale for seg selv:

Hr. redaktør. Med anledning av Glokar Wells artikkel om Hitler och Jesse Owens, där han försöker att klarlägga negrernas behandling vid Olympiska spelen i Berlin, anhåller jag om plats för följande rader.

I kommunistorganet Ny Dag för den 11. aug. 1936 lästes att den ur den socialdemakrotsika tidningen Ny Tid hämtat uttalanden om Berlinolympiaden, där det framhölls att hundra tusen nationalsocialistiska tyskar satt och jublade över Owens, Johnsons och Woodruffs segrar och att det tyska regeringsorganet Völkischer Beobachter hade helsidesbilder av de smidiga negrerna och berömmande artiklar om deras fenomenala bragder, samt att Hitler tagit negern Owens i hand och lysk önskat honom.

Detta må räcka för att bevisa, att Olympiaden i Berlin, trots alle skrivelser, var av god sportslig kvalitet.

Borlänge i sept. 1951.

Knut Nyblom.

Nordmørspostens Trykkeri

Boken som vil leve i norsk historie

er dr. jur. Gustav Smedals bok

«PATRIOTISME OG LANDSSVIK»

Den gir et tidsbilde av okkupasjonstidens Norge og av de politiske forslagene etter frigjøringen.

Den er det skarpeste angrep som er rettet mot oppgjøret, og myndighetene har ikke kunnet angripe den, fordi framstillingen er helt korrekt.

Bokladeprisen var hittil kr. 12,— for det innbundne eksemplar.

Grunnet utenlandsreise og for å få restoplaget brakt ut er prisen nå nedsett til kr. 8,— fritt tilsendt, og hvis minst 5 eks. bestilles samtidig, blir de porto fritt tilsendt mot innsendelse av kr. 35,—.

KARL SEELAND - OPPEGÅRD ST.

Da Gerhardsen og Stalin var gode venner

En Gerhardsen-hilsen på vegne av det norske folk til «de heroiske russiske armeer»

Nå har Gerhardsens pipe fått en annen lyd

Da Den røde armé i septbr. 1945 trakk seg ut av Nord-Norge, sendte statsminister Einar Gerhardsen generalissimus Josef Stalin følgende hyldningstelegram:

Hans Eksellense Generalissimus Josef Stalin, formann for Folkekommissærenes Sovjet, Moskva.

I anledning av sovjetstyrkenes tilbaketrekning fra norsk territorium ønsker jeg å sende Dem som generalissimus for den røde armé og statsminister i Sovjet-Samveldet en varm hilsen fra den norske regjering og gi uttrykk for dens takknemlighet for den verdifulle bistand som den røde armé har ytt til Norges frigjøring fra tysk undertrykkelse.

Deres offiserer og soldater i Norge har levd opp til de heroiske russiske armeers beste tradisjoner. — Ved den måte hvorpå de har fulgt de bestemmelser som våre to regjeringer var blitt enige om for siviladministrasjonen i vedkommende område, har de gitt et sant uttrykk for samarbeid og kameratskap. — Den røde armees soldater har styrket vennskapet mellom våre to land

og de etterlater seg hos det norske folk en følelse av takknemlighet og beundring overfor det store sovjet-russiske folk.

Einar Gerhardsen, statsminister.

Det kan formentlig sees som et fort satt utslag av den beundring som dette telegrammet gir uttrykk for, at de norske myndigheter i august 1951 har besluttet at sokkelen til det takke-monument som skal reises for Sovjet-arméen i Kirkenes, skal reduseres med 25 prosent. Visstnok er verdensmarkedet stigende, men det er ikke alt som stiger. At man til samme tid har bestemt seg for å fjerne den felles fiendes symbol — den tyske dobbeltørn som monumentets sovjetsoldat var ment å skulle stå og trampe på — er en prisverdig forsiktighetsregel, selvom bestemmelsen riktignok lite harmoniserer med panegyrikken fra 1945.

Montrø hvem som på den norske stats vegne vil få æren av å avsløre dette monumentet? Og kan man for skams skyld unnlate å invitere ambassadør Bay og vår nye øverstkommanderende, general Eisenhower?

England er seg selv lik

Vil ikke gi avkald på sin handel med de øst-europeiske land

Privat til «8. Mai» fra Washington.

Under de forhandlinger som de tre utenriksministre har holdt, var et av de viktigste spørsmål Englands handel med Østeuropa. Denne sak var imøtesett med stor interesse, idet England allerede før møtet gjennom sin utenriksminister hadde gjort oppmerksom på at den engelske regjering på dette ville endre sin stilling når det gjalt handelen med de østeuropeiske land. England var nødt til å holde dette handelssamkvem ved like for å kunne trygge sine egne behov av tømmer og landmannsprodukter, som i dag vesentlig blir eksportert til England fra Sovjet og dets vasallstater.

På grunn av utenriksminister Morrisons fremlagte fakta fant utenriksministermøtet å kunne godta Englands noe tvilsomme forretningsforbindelse med de østeuropeiske land. Imidlertid ble det uttrykkelig presisert at England på ingen måte måtte eksportere krigsviktige varer til disse land. Til dette trakk Morrison på skuldrene og uttalte at i England har man et fritt næringsliv.